

Zomer 2016

SamenKerk ⁴

Uitgave van het Bisdom Haarlem-Amsterdam

Met Jezus aan tafel...
bij Lucas

Geroepen tot het religieuze
leven of niet?

Zomer

In dit nummer

25	Woord van de bisschop	4
	‘Nu voel ik mij veilig’	6
	Kroniek	8
	Bisdom Haarlem-Amsterdam naar Rome	9
	Met Jezus aan tafel... bij Lucas	10
	Kerkengek	14
	Over <i>Amoris laetitia</i>	16
	Zomerpuzzel	18
	Inspiratie	20
	Op stap - Een wandeling door Katholiek Alkmaar	22
	Vorbereid op weg naar Krakau	25
	Nieuw: Leo Fijen over boeken	26
	Parels uit de schattengrot	27
	Geroepen tot het religieuze leven of niet?	28
	Nieuw: Nikolaas Sintobin over kerk en internet	30
	Agenda Heiligdom Heiloo	31
	Van Onderop	32
	Kort nieuws	34
	Jaar van de Barmhartigheid	35
	Geboekt	37
	Personalia	38
	WJD Krakau	40

Colofon

SamenKerk is het informatieblad binnen het Bisdom Haarlem-Amsterdam en verschijnt zevenmaal per jaar. Nummer 4 jaargang 41

Redactie

Jim Schilder (hoofdredacteur), Christel Kerrens-Van der Pijl (eindredacteur), Eric Fennis, Maurice Lagemaat, Eric van Teijlingen, Petra Vermeer

Medewerkers

Anneke van Assema, Michel Bakker, Zr. Iuxta Crucem ssvm, Leo Fijen, Mgr. Jan Hendriks, Matthijs Jansen, Hein Jan van Ogtrop, Marcel Poorthuis, Roland Putman ofm, Nicolas Sintobin sj

Redactieadres:

SamenKerk
Postbus 1053, 2001 BB Haarlem
Telefoon: 023-5112660, Faxnummer: 023-5112659
IBAN: NL86 ABNA 0230 8523 19
E-mail: samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl
Internet: www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

De volgende uitgave verschijnt op 15 september.

Abonnementsprijs:

€ 30,00 per jaar; buitenland: € 36,00 per jaar
Abonnementenadministratie: 023-5112640

Advertenties:

Borgerpark Media
Postbus 8027
6060 AA Posterholt
Telefoon: 0475-711362
E-mail: info@borgerparkmedia.nl
www.borgerparkmedia.nl

Vormgeving/technische realisatie:

Novente vormgevers, Lunteren

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen. Verantwoordelijken kunnen reageren via bovenstaand adres.

6

‘Nu voel ik mij veilig’

Roland Putman is franciscaan en pastoor. In Amsterdam is hij actief bij de opvang van vluchtelingen. Materiële hulp is natuurlijk belangrijk, schrijft hij, maar het gaat om het contact van mens tot mens.

Romereis bisdom

In navolging van de succesvolle Romereis in mei 2015 organiseert het bisdom Haarlem-Amsterdam van 14 t/m 19 november nogmaals een bedevaartsreis naar Rome. Daar sluiten we aan bij de Nederlandse bedevaart naar Rome wegens het Heilig Jaar van de Barmhartigheid. Reist u mee?

9

10

Met Jezus aan tafel... bij Lucas

In het evangelie van Lucas komen tien verhalen voor die zich afspelen bij een maaltijd. Bij wie zijn te gast? Waar eten ze? De verhalen geven een inzicht in de eucharistische beleving van de eerste christelijke gemeenschappen.

16

Over de vreugde van de liefde

Onlangs verscheen *Amoris laetitia*, het geruchtmakende document van paus Franciscus over huwelijk en gezin. Wat staat erin? En waarover gaat de veelbesproken voetnoot 351? Een korte reflectie.

Nieuwe medewerkers

In dit nummer vindt u de eerste bijdragen van twee nieuwe medewerkers: Leo Fijen en Nikolaas Sintobin sj. Fijen belicht bijzondere boeken, en Sintobin laat zien waarom internet en social media belangrijk zijn voor gelovigen en parochies.

26

30

28

Geroepen tot het religieuze leven of niet?

Tijdens een ontmoetingsdag in een trappistenklooster konden jonge zoekers kennismaken met jonge religieuzen. En met elkaar.

We zijn verhuisd

Het bisschopshuis is na 160 jaar verkocht. De bisschoppen hebben een nieuwe woonplaats en de bisdommedewerkers een nieuwe werkplek. Mgr. Punt geeft een toelichting op deze belangrijke stap en welke uitdaging die met zich meebrengt.

In *SamenKerk* heb ik al eerder iets geschreven over onze plannen om het bisschopshuis aan de Nieuwe Gracht in Haarlem te verkopen, samen met de belendende kantoorpanden, alsook over de overwegingen die hierbij meespeelden. Inmiddels zijn deze plannen gerealiseerd. Per 1 juli jl. hebben we de panden definitief verlaten en aan de nieuwe eigenaar overgedragen. Ze zijn gekocht door een gerenommeerd projectontwikkelaar, die er waarschijnlijk een woonfunctie aan zal geven. Bij sommigen gaf dat wel wat weemoed na 160 jaar geschiedenis. Begrijpelijk. Zelf heb ik er minder moeite mee. De geschiedenis gaat door. Oorspronkelijk is het ook geen kerkelijk pand. Het was een soort stadspaleis, dat een koopman zo'n driehonderd jaar geleden heeft gebouwd. Na het herstel van de kerkelijke hiërarchie in Noord-Nederland in 1853, is het door het bisdom gekocht en tot bisschopshuis gemaakt. Dat was toen eigenlijk een noodoplossing. Rome wilde dat de kathedraal én het bisschopshuis in Amsterdam zouden komen, maar dat bleek voor de protestantse regenten in die tijd nog een brug te ver. En zo werd het opnieuw Haarlem, waar voor de reformatie de bisschopszetel gevestigd was.

Waar wonen en werken we nu?

Toen vervolgens de nieuwe kathedraal aan de Leidsevaart gebouwd werd, had architect Cuypers het uitdrukkelijke plan om het bisschopshuis naast de kathedraal te bouwen. Dat is er toen niet van gekomen. Je zou kunnen zeggen dat we met enige vertraging uiteindelijk toch aan zijn wens tegemoet zijn gekomen. De pastorie van de kathedraal is nu formeel het bisschopshuis, terwijl de kantoren gevestigd zijn op De Tiltenberg in Vogelenzang. Doordat de seminariegemeenschap naar het heiligdom in Heiloo is verplaatst, kwam hiervoor ruimte. Wel blijft het Bonifatiusinstituut, als weekendopleiding voor oudere priesterstudenten en voor diakens en catechisten, gewoon in Vogelenzang. Dit gaat prima samen met de kantoor- en woonfunctie van De Tiltenberg. De hulpbisschop woont nu in het nieuwe bisschopshuis bij de kathedraal, terwijl ik zelf op De Tiltenberg een woonplek heb gevonden. Dat heeft nog een reden die ik u niet wil verzwijgen. Al enkele jaren worstel ik wat met de gezondheid. Na een tweede TIA - gelukkig zonder blijvende gevolgen - en het passeren van de 70, moet ik wat gas terugnemen en wat meer overlaten aan de hulpbisschop/vicaris-generaal.

Hoe staat het nu met de financiën?

Aangezien we door al deze veranderingen en verschuivingen geen nieuwe panden hoefden te kopen, konden we een echte bezuiniging en versobering realiseren. U mag wel weten dat dit ook nodig is. Veel parochies hebben het financieel moeilijk, en dat weerspiegelt zich natuurlijk ook in de afdrachten aan het bisdom. Maar belangrijker is nog dat beleggingen in deze tijd vrijwel niets meer opbrengen. Velen van u weten ook wel uit eigen ervaring dat het rendement op spaargeld en vermogen tot vrijwel nul is gedaald. Dit treft vooral de spaarders, maar ook grote beleggers zoals pensioenfondsen, en kleine beleggers zoals parochies en bisdommen. De verkoop van het bisschopshuis biedt enig soelaas, maar is nog lang niet toereikend om het

Foto: Jan Ros

verlies aan rendement op het bisdomvermogen op te vangen. Wel hebben we wat meer tijd gewonnen om op zorgvuldige wijze verdere bezuinigingen te realiseren. Ik schrijf u dit dan ook niet omdat ik onder dergelijke materiële zorgen erg gebukt ga, maar alleen om u correct te informeren. We vinden wel een oplossing.

Wat betekent dit voor onze missionaire opdracht?

Waar ik wel wakker van kan liggen, is iets anders. Kortgeleden verscheen het rapport *God in Nederland*. Het blijkt dat ongeveer een derde van de Nederlanders nog gedoopt is, katholiek of protestant. Ongeveer vijf procent van deze gedoopten bezoekt nog regelmatig een kerkdienst. Ons eigen bisdom telt ruim 400.000 gedoopte katholieken, van wie zo'n 25.000 gelovigen participeren en in het weekend een viering bijwonen. Door de vergrijzing zal dit aantal in de komende jaren sterk afnemen, tenzij de heilige Geest natuurlijk andere plannen heeft. In al deze cijfers lees ik een nog steeds verdergaande secularisering, maar bovenal een grootse missionaire uitdaging. Als kerkgemeenschap van nu nog 25.000 vooral oudere gelovigen hebben we in deze tijd een immense opdracht. We zijn er tenslotte niet primair voor onszelf, maar allereerst voor die 400.000 katholieken die de band met geloof en kerk verloren hebben,

en evenzeer voor die ongeveer drie miljoen mensen die binnen de grenzen van ons diocees wonen, en ook recht hebben Christus te leren kennen en door Hem in de hemel te komen. En er is gelukkig zoveel openheid. We zien het aan jonge mensen die zich laten dopen, aan de enorme groei van migrantengemeenschappen, en aan het zoeken naar zingeving van zovelen. Door de krimp, en de daarmee samenhangende problemen, lopen we soms het gevaar in onszelf besloten te raken. We zijn vaak zozeer bezig met materiële zaken, en met de pastorale en liturgische wensen van onze eigen kleine gemeenschap, dat we onze kernmissie vergeten. Maar een kerk die ophoudt het verloren schaap te zoeken, zal zeker ook de anderen verliezen. Hoe kunnen we die missie uitvoeren? Ik denk niet allereerst door grote campagnes, hoewel die soms ook nodig zijn, maar vooral door zelf authentiek kerk en christen proberen te zijn. En dat heeft toch bovenal van doen met ruimte maken voor Gods heilige Geest, met grotere eerbied voor de Heer in ons midden, en met meer liefde voor de naaste. De Bijbel noemt dat bekering. <

+ Bisschop Jozef Marianus Punt

‘Nu voel ik mij veilig’

Roland Putman is franciscaan en pastoor. In Amsterdam is hij actief bij de opvang van vluchtelingen. Materiële hulp is natuurlijk belangrijk, schrijft hij, maar het gaat om het contact van mens tot mens.

“De vreemdelingen herbergen” is nog even actueel als in Jezus’ dagen. Sinds eind vorig jaar moet ik daarbij denken aan mijn nachten op het Centraal Station van Amsterdam. Ik was gevraagd om te helpen met de opvang van vluchtelingen. We deden dat in een zaal die overdag als inloop voor daklozen wordt gebruikt. De eerste vluchtelingen zijn mij nog het meest bijgebleven, hoe ze binnenkwamen: berooid, met weinig meer dan een rugzakje, en vaak nog minder.

Vluchtelingen

Het is tegen 22.00 uur. Een jong gezin komt binnen, met twee peuters van amper 3 jaar. Speciaal voor hen is wat speelgoed neergezet. De kleintjes waggelen met grote ogen achter een opwindbaar brandweerautootje aan. Ze worden even niet opgejaagd. Hun ouders kunnen even gewoon pappa en mamma zijn. Een jongeman lacht zenuwachtig. Hij heeft geen familie meer. Zijn ouders zijn omgekomen bij een bombardement. Hij studeerde autotechniek, maar zijn school is platgegooid. Hij laat mij een foto zien van hem en zijn broer, beiden gewond door een granaatinslag. Zijn broer leeft niet meer. Net als al die anderen vluchtelingen heeft de jongeman een mobieltje. Het is zijn enige bezit en bevat de foto’s van zijn leven-op-de-vlucht. Even later komt een groepje mannen uit Eritrea en Syrië binnen, onder hen een jongen van 8 jaar. Hoe verschillend ook hun achtergrond, de barre tocht heeft hen bij elkaar gebracht. De volgende morgen om 09.07 uur krijgen ze bij de spoorwegpolitie een kaartje naar Ter Apel, onzeker hoever ze nog moeten gaan... Ik neem hen mee in gebed. En typ het wat voor mij uit op Facebook, omdat ik het belangrijk vind om het met anderen te delen (en in gebed aan te bevelen).

Pater Putman in gesprek met een dakloze in ‘De Kloof’ (een inloophuis van De Regenboog-Amoc) op de Kloveniersburgwal Foto: Emy Jansons- Van Steekelenburg

Broeder Emile Gerards is in gesprek met een vluchtlinge uit Somalië in het ‘vluchtkantoor’ wat inmiddels gesloopt is

Welkomstgreet

Een van de jongemannen die ik op een nacht zie binnenkomen, is amper 15. Hij is alleen, zonder ouders. Zijn grootouders hadden al hun spaargeld opgenomen, zodat hij kon vluchten uit een uitzichtloos bestaan. Om één uur in die nacht komt een dokter voor een baby die al twee dagen diarree heeft en eczeem. De moeder kijkt vertwijfeld. De dokter onderzoekt ook de andere kinderen in de zaal. Twee kinderen kruipen samen onder een dekentje. Een vader vertroetelt zijn zontje, terwijl de dokter foto’s maakt van diens handen en rug. Even wat rumoer als een jongeman het niet meer trekt; andere kalmeren hem. Een meisje kruipt verschrikt weg achter haar vader. De rust is snel weergekeerd. Het lijkt alsof je zo weinig kunt betekenen, maar het zit het hem juist in het eenvoudige. “Ik kan nu rustig gaan slapen”, vertelt een vermoeide Syrië aan mijn medebroeder Jan ter Maat. “Nu voel ik mij veilig omdat iemand over mij waakt.” Speciaal voor de opvang hebben we ons in oranje T-shirts gehesen met in het Arabisch en Engels een welkomstgreet. We willen de vreemdelingen, die al zoveel boosheid en geweld hebben meegemaakt, laten zien dat wij blij zijn hen veilig en wel te zien.

“We are here”

Met een medebroeder en een franciscaanse jongerenwerker ga ik regelmatig naar het “Vluchtkantoor”. Het gebouw is door een groep Nederlandse krakers voor vluchtelingen vrijgemaakt. De mensen hier komen vooral uit Eritrea, Somalië en Ethiopië. Sommigen zijn al meer dan vijf jaar in Nederland, zonder dat hun vluchtverhaal is erkend. Ze noemen hun groep “We are here” omdat ze uitdrukkelijk niet in de illegaliteit willen verblijven, maar zich telkens naar de overheid willen verantwoorden waarom ze in Nederland blijven. Ze zitten nu in een voormalig stadskan-

toor in Amsterdam-West. Het zijn een vijftigtal mannen en vrouwen. Het is er schoon en de leiding van het hele gebouw lijkt bij één van de vrouwen te liggen. Zij vertelde dat toen zij 14 jaar was, haar vader is vermoord, omdat hij haar niet ten huwelijk wilde geven aan de leider van de gewapende terreurgroep. Uiteindelijk wist zij uit gevangenschap te ontsnappen. Teruggaan kan en wil ze niet, dan zou het offer van haar vader voor niets zijn geweest. De meesten van hen hebben verschrikkelijke dingen meegemaakt, en in hun land van herkomst wacht hen een zekere dood. Ze zijn hier in ieder geval veilig en blij met de kleding, lakens en dekens die we meebrengen. Als ik vraag wat ze nodig hebben, geven ze aan dat ze eigenlijk graag iets willen delen. Het voorstel is om een zangavond te organiseren, samen met koren uit de Eloyparochie in Beverwijk waar ik als pastoor mag werken.

Gewoon contact

Gaandeweg ontdek ik hoeveel mensen bereid zijn anderen op te vangen. De vreemdelingen herbergen zit hem niet zozeer in de opvang in een woning, hoe belangrijk als eerste stap ook. Het is het contact van mens tot mens. De ander die zich op zijn gemak mag voelen. Het gezien worden en de ander laten voelen dat hij van betekenis voor jou is. Meer dan geven is het ook ontvangen wat zij te bieden hebben. Waar opvang is voor vluchtelingen, is er vaak een enorme groep mensen die als vrijwilliger betrokken zijn. Juist de kleinschalige opvang biedt de ruimte om de vreemdeling ter herbergen. Het is een werk van barmhartigheid, waarin Christus ons leert dat wat je aan de minste van de zijnen hebt gedaan, je aan Hem doet die de Gever van alle goeds is. Het is het werk van barmhartigheid waarin God ons veel goeds geeft. <

Roland Putman ofm

De agenda en activiteiten van onze bisschoppen vindt u terug op de website van het bisdom www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl en op www.arsacal.nl

Uit de kroniek van de bisschoppen

Gebedsdag Vrouwe van Alle Volkeren

Op zondag 22 mei werd in het Forum Centre van de Rai in Amsterdam de drukbezochte gebedsdag voor de Vrouwe van alle Volkeren gehouden. Bisschop Jozef Punt vierde de eucharistie en de Nigeriaanse bisschop Doeme gaf een indrukwekkend getuigenis. Hij sprak over zijn ervaringen met de terreurbeweging Boko Haram. Hij zag op een keer in een droom een zwaard veranderd worden in een rozenkrans en kreeg ingegeven dat Boko Haram niet door het zwaard maar door de rozenkrans verlagen zou worden. Zo lijkt het ook te gaan. Boko Haram is verzwakt en de bisschop gaf verschillende voorbeelden van situaties waarin de terreurbeweging na rozenkransgebed overstag ging, mensen vrijliet, zich met meer respect gedroeg. De bisschop werd een enorm pleitbezorger van het rozenkransgebed. Een dag eerder was de bisschop aanwezig bij een internationale gebedsdag voor de Vrouwe van alle Volkeren in Düsseldorf waar ruim 6000 gelovigen bijeen waren.

Wijzigingen bij de bisschoppenconferentie

De Nederlandse bisschoppen hebben op 14 juni 2016 Mgr. J.H.J. van den Hende, bisschop van Rotterdam, als nieuwe voorzitter van de Bisschoppenconferentie gekozen. Verder kozen zij Mgr. J.W.M. Liesen, bisschop van Breda als vicevoorzitter en Mgr. G.J.N. De Korte, bisschop van 's Hertogenbosch, om samen met de nieuwe voorzitter tevens de Permanente Raad van de Bisschoppenconferentie te vormen. Daarmee zijn kardinaal Eijk, Mgr. Wiertz en Mgr. Punt teruggetreden vanwege gezondheid en leeftijd.

De Vlaamse en de Nederlandse bisschoppen bijeen op 11 mei in Roermond. De bisschoppen uit het Nederlandse taalgebied ontmoeten elkaar een of twee keer per jaar om informatie en ervaringen uit te wisselen.

Nieuwe voorzitter Jongerenplatform bisdom Haarlem-Amsterdam

Op woensdagavond 8 juni was de hulpbisschop Mgr. Hendriks aanwezig bij de afsluiting van het werkjaar van het Jongerenplatform van het bisdom Haarlem-Amsterdam. Voorzitter Erik Kreike nam afscheid en Carolien Hoogenboom werd als nieuwe voorzitter verwelkomd. Jongerenwerker Marius van der Knaap zette scheidend en beginnend voorzitter in het zonnetje. De hulpbisschop kreeg met het oog op de verhuizing een bijzonder cadeau aangeboden: een goudvis, die natuurlijk de naam "Jos" had meegekregen...

Nieuw onderkomen Landelijk Missiebureau

Op woensdag 22 juni bezocht Mgr. Punt als Referent voor de Missie het nieuwe Landelijke Missiebureau aan de Amaliestraat te Den Haag. Tijdens de lunch schoof ook de ambassadeur van Ecuador aan, die regelmatig de eucharistieviering bezoekt in de kapel van het Missiebureau. Ook Mgr. Punt was een groot deel van de dag aanwezig en is met talloze groepen op de foto gegaan.

St. Jansprocessie Laren

Mgr. Hendriks was hoofdcelebrant tijdens de jaarlijkse St. Jansprocessie te Laren, die dit jaar gehouden werd op zondag 26 juni. Diezelfde ochtend, zondag 26 juni, was Mgr. Punt hoofdcelebrant tijdens de viering van de verjaardag van de Pauskeuze in de Haagse St. Jacobuskerk, in aanwezigheid van de Nuntius en de Nederlandse Bisschoppenconferentie.

14 - 19 november 2016

Bisdom Haarlem-Amsterdam naar Nederlandse Bedevaart in Rome

In navolging van de succesvolle Romereis in mei 2015 organiseert het bisdom Haarlem-Amsterdam van 14 t/m 19 november nogmaals een bedevaartsreis naar Rome. Daar sluiten we aan bij de Nederlandse bedevaart naar Rome vanwege het Heilig Jaar van de Barmhartigheid.

Tijdens deze bedevaart vindt op dinsdag 15 november de Nederlandse Dag plaats. Katholieke organisaties als KBO, *Katholiek Nieuwsblad* en alle bisdommen zullen samen de eucharistie vieren in de Sint Pieterskerk. Na de viering zal paus Franciscus alle Nederlanders begroeten en toespreken. De dag zal vooral in het teken staan van vreugde en verbondenheid. Het belooft een unieke ervaring te worden waar iedereen zich welkom mag voelen: parochianen en pastores uit ons bisdom, bisschoppen en curie, samen op reis in verbondenheid en geloof.

Divers programma

Ook maakt u deze week een wandeling in het teken van barmhartigheid door de gezellige wijk Trastevere en bezoekt u de andere grote basilieken, de S. Maria Maggiore en de St. Paulus-buiten-de-Muren, en andere bekende bezienswaardigheden van Rome zoals het Pantheon, Colosseum, Piazza Navona enzovoort. De bedevaart wordt afgesloten met een zendingsviering in de Sint-Jan van Lateranen, de kathedrale kerk van Rome. Uiteraard is er genoeg vrije tijd om er zelf op uit te gaan en te genieten van deze bruisende Italiaanse hoofdstad.

De pelgrimsgroep van het bisdom Haarlem-Amsterdam zal ook de 'Scavi' bezoeken onder de St. Pieterskerk, bijzondere archeologische opgravingen waar zich het graf van de apostel Petrus bevindt (zie *SamenKerk* 2015 nr. 2, pag. 18-19). <

Praktische info

- Deze Romereis betreft een vliegticket (vanaf Schiphol). De reis wordt begeleid door gidsen en reisleiders, die goed bekend zijn met Rome.
- U kunt zich tot 1 september aanmelden (daarna is deelname afhankelijk van beschikbare vliegtuigstoelen en hotelkamers).
- Deelname aan de reis bedraagt € 839,00 (toeslag eenpersoonskamer: € 150,00). Meer informatie of aanmelden voor deelname:
 - op de website van het bisdom www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl of neem contact op via bedevaart@bisdomhaarlem-amsterdam.nl.
 - U kunt ook bellen naar Dea Broersen, 06-25021417 of pastoor Eric van Teijlingen, 06-13523896
 - op de website van de VNB www.vnb.nl of neem contact op via 073-6818111

Met Jezus aan tafel... bij Lucas

In het evangelie van Lucas komen tien verhalen voor die zich afspelen bij een maaltijd. Al deze verhalen samen geven een inzicht in de eucharistische beleving van Lucas, de auteur, en van de eerste christelijke gemeenschappen. Lucas schreef zijn 'ordelijk verslag' (Lc. 1,3) rond het jaar 80 na Chr. voor de gemeenschappen die rond de jaren 50 en 60 van de eerste eeuw door de apostel Paulus gesticht waren. Al decennia kwamen christenen op de Dag van de Heer bijeen om het brood te breken, de Maaltijd van de Heer de vieren, zoals Jezus gevraagd had: "Doet dit tot een gedachtenis aan Mij" (Lc. 22,19).

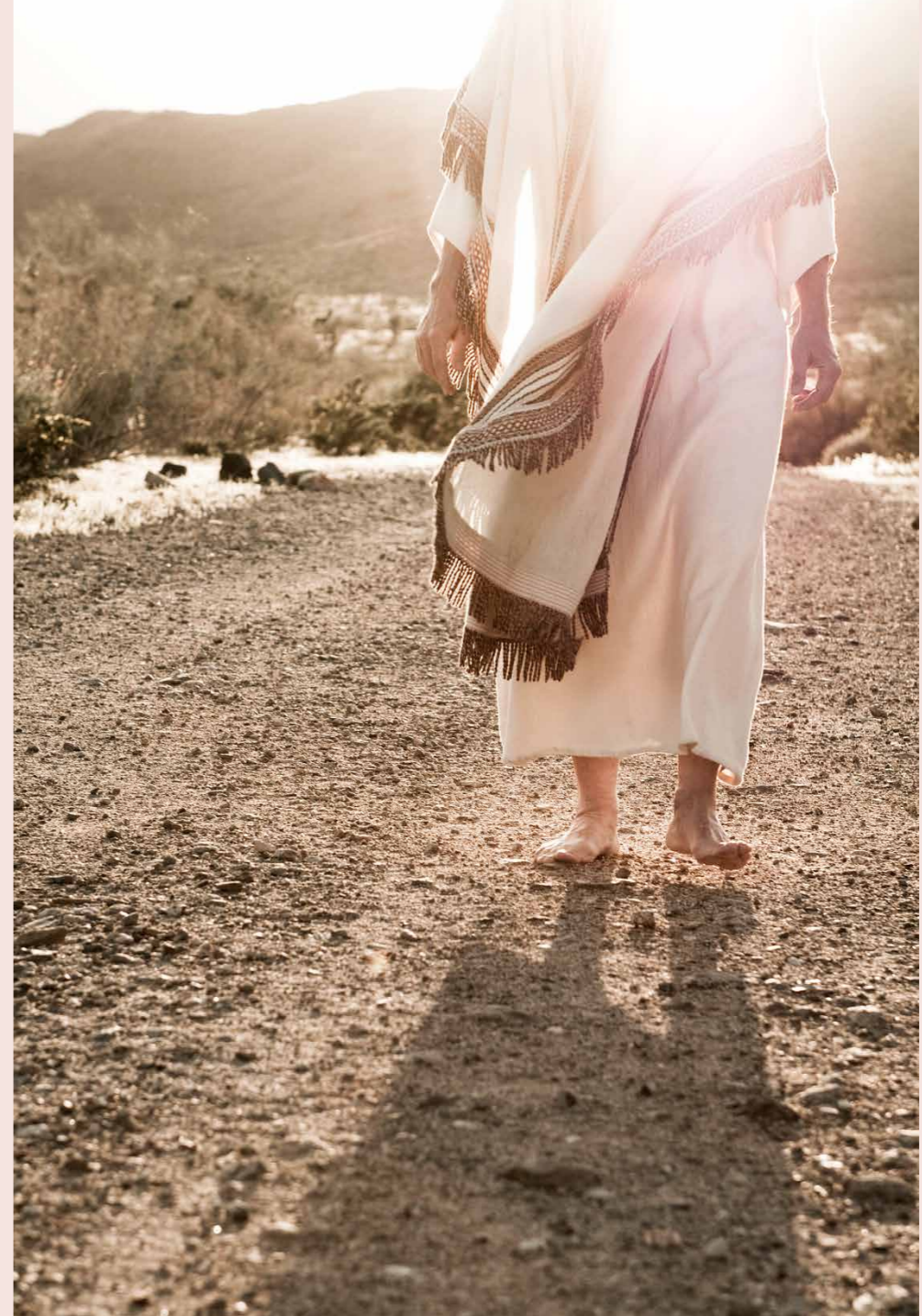
Een bekend Bijbelverhaal uit het evangelie van Lucas is het bezoek van Jezus aan Marta en Maria. Het hele verhaal telt slechts vijf Bijbelverzen, 113 woorden. Wellicht denken we dat Jezus bij de zussen 'een koppie ging doen'. Dat zijn we zo in Nederland gewend: we gaan op de koffie of de thee met één koekje voor de visite. Geenszins. In mediterrane culturen is het (nog steeds) gebruik dat gasten een (uitgebreide) maaltijd wordt voorgeschoteld met diverse gerechten. Ze kennen een grote gastvrijheid. Zo ook toen bij Marta en Maria. Dan is de vraag van Marta aan Jezus - "Heer, laat het U onverschillig dat mijn zuster mij alleen laat bedienen?"

(Lc. 11, 40) - niet onlogisch. Er was veel werk te verrichten; er moest gekookt worden! En voor wie! Het is ook goed te vermelden dat, aldus Lc. 11, 38, Jezus op tocht is, dat Hij onderweg is. Hij reist. Reizen - onderweg zijn - en de maaltijd - gastvrijheid - zijn de twee ijkpunten waarop Lucas zijn hele evangelie heeft gebouwd. Met als kernvragen: wie zijn er onderweg? En wie en hoe worden ze ontvangen, onthaald? In alle tien de maaltijdverhalen speelt dit op de achtergrond steeds weer mee. Waar is Jezus in het Heilig Land? Bij wie? En wie zijn aanwezig: zijn leerlingen (mannen én vrouwen), (hoofd)tollenaars, (voornamen) farizeeërs enz.

Tien maaltijdverhalen

De tien maaltijdverhalen staan verspreid door het evangelie van Lucas tot aan het laatste hoofdstuk, behalve in de eerste vier hoofdstukken. Hoewel... Als Maria en Jozef - ook onderweg - gastvrijheid wordt geweigerd bij de mensen, legt Maria haar pasgeboren kind in een voederbak (Lc. 2, 7). Symbolischer kan niet. In het kadertje (pag. 13) vindt u een overzicht van deze maaltijdverhalen, allemaal de moeite van het lezen waard. Met ieder van deze verhalen wil Lucas ons, zijn lezers, iets vertellen over wat 'het breken van het brood' betekent en wat Jezus ons daarbij wil leren. Ieder van

de tien verhalen staat op zich, kent zijn eigen decor en (hoofdrol)spelers. Meestal is Jezus de hoofdgast, maar niet altijd. In ieder verhaal komt een kwestie ter sprake, een vraag of een probleem, waarop door Jezus wordt gereageerd met een korte dialoog of enkele uitspraken. Jezus wordt door Lucas bij de maaltijd ook in een steeds andere rol neergezet: als profeet, als de Christus (de Gezalfde van God), en als de Verrezen Heer. »

Maaltijd met Jezus, de profeet, in Galilea

Bij de maaltijden die in Galilea plaatsvinden, is Jezus profeet. Simon, de farizeeër, zegt het zelfs: “Als dit een profeet was...” (Lc. 7, 39). Bij de maaltijden komen drie basiskwesties van het christen-zijn aan bod: Jezus volgen, dat zondaars ook horen tot de gemeenschap en de missie van de Kerk (hongerigen voeden).

Het verhaal over de maaltijd in het huis van tollenaar Levi (nr. 1) verhaalt hoe Jezus Levi roept Hem te volgen om vervolgens bij hem te eten, de zondaar (want zo wordt de tollenaar door de samenleving gezien). Gedurende de maaltijd roept Hij de aanwezigen op tot bekering. Jezus is immers ‘niet gekomen om rechtvaardigen maar om zondaars te roepen, opdat ze zich bekeren’ (Lc. 5, 32). Bij Simon de farizeeër toont Jezus zijn profetische blik op de nieuwe gemeenschap met God. Niet alleen de brave mensen zijn genodigd, maar ook de mensen met fouten. Daar wijst Jezus Simon op terecht, terwijl de naamloze zondares de voeten van Jezus met haar tranen wast, met haar haren droogt en insmeert met een balsem. Haar geloof heeft haar gered. Zij gaat heen in vrede (zie Lc. 7, 50).

Het derde maaltijdverhaal in de regio Galilea is het bekende verhaal van de wonderbaarlijke broodvermenigvuldiging. De twaalf apostelen helpen bij de missionaire taak van de Kerk om een grote massa te voeden met oorspronkelijk vijf broden en twee vissen. Hier zijn de apostelen al dienaars.

Maaltijd met Jezus, de profeet, onderweg

Onderweg van Galilea naar Jeruzalem wordt vier keer halt gehouden voor een maaltijd. De focus verschuift wat naar andere thema's die relevant zijn voor de vroege Kerk, zoals de taken van dienaars, gedragingen in de gemeenschap en het leven van de Kerk.

De eerste van die type maaltijden is die eerder genoemde bij Marta en Maria. Het thema van ‘dienen’, in het Grieks *diakonia*, levert een vraagpunt op. Wat is belangrijker: geven aan de Heer (het bedienen) of ontvangen van de Heer (het luisteren)? Dat laatste, aldus Jezus.

De tweede maaltijd onderweg (nr. 5) is wederom bij een farizeeër, iemand die de religieuze regels goed kent. Jezus wordt verweten zonder de reinigingsrituelen aan tafel te gaan. In antwoord op het verwijt zegt Jezus dat innerlijke reinheid boven uiterlijke reinheid gaat. Bij de deelname aan de eucharistie gaat het dus om de wijze waarop de liefde voor God en voor de naaste inhoud krijgt, het beleven van het geloof boven de strikte rituelen.

Vervolgens beschrijft Lucas een maaltijd op de sabbat (nr. 6) bij een voorname farizeeër, iemand die normaal vrienden, familie en rijke burens uitnodigt. Jezus zet de normen rond gastvrijheid voor gast en gastheer op z'n kop in het verhaal over de gasten die de uitnodiging van de koning om allerlei redenen afslaan, en de koning die vervolgens een uitnodiging stuurt naar hen die leven op de straten en de stegen, de wegen en de binnenpaden. Niet iedereen participeert in de Koninklijke maaltijd van het verhaal. Wellicht echoën bij deze derde maaltijd onderweg de problemen rond de eucharistie in de door Paulus gestichte en/of bezochte gemeenschappen als Korinte (zie 1 Kor. 11).

De vierde en laatste maaltijd onderweg, bij Zacheüs, de hoofd-tollenaar van Jericho, laat zien dat Jezus bij de hoofd-zondaar onderdak wil en juist bij hem redding brengt. Het thema van bekering staat weer centraal.

Aan de tafel bij Jezus, de Gezalfde

Het laatste avondmaal en bij de maaltijd in Emmaüs (nrs. 8 en 9) zijn het hoogtepunt van de tien maaltijden. Ook hier is Jezus profeet, maar zijn profetische rol is vervuld als Gods Gezalfde. Bij het Laatste Avondmaal geeft Jezus zichzelf voor altijd aan zijn apostelen, de steunpilaren van de Kerk. Bij de maaltijd op de weg naar Emmaüs (we zijn weer onderweg!) komt de liturgie van de Kerk tot uitdrukking: de Schrift wordt aangehoord en verklaard en Hij wordt herkend aan het breken van het brood, hetgeen ons hart doet branden van verlangen (zie Lc. 24, 32).

Bij Jezus, de Heer

Naast de maaltijden waarbij Jezus profeet is of de Gezalfde, zijn er ook verhalen van een maaltijd met Jezus, de (verrezen) Heer. Deze maaltijdverhalen verbinden ons met de persoon van Christus, die voor altijd leeft in de heerlijkheid van God (Lc. 24, 26). Hij is de Heer die ‘werkelijk is verrezen!’ (Lc. 24, 34): Jezus, de profeet, is de Christus, en Jezus Christus is de Heer. De maaltijden van de verrezen Heer, van na Pasen, maken dat helder. Zowel het verhaal van de leerlingen op weg naar Emmaüs, als de verschijning van Jezus direct na terugkomst van deze leerlingen in Jeruzalem (nr. 10). Het is de laatste maaltijd in het Lucas-evangelie, gehouden vlak voor de hemelvaart van de Heer, als Hij hen vanuit Jeruzalem over de wereld uitzendt. Zo is de eucharistie ook verbonden met de missionaire opdracht van de Kerk wereldwijd.

Bij onze eucharistie 2016

Bij eucharistie denken we allereerst aan het Laatste Avondmaal en aan de woorden die Jezus sprak over het brood en de wijn als zijn Lichaam gebroken en zijn Bloed vergoten. In de eucharistie is het de priester die deze woorden uitsprekt. In dit Lucasjaar doen we onze eucharistische beleving tekort als we bij de eucharistieviering alleen daaraan denken. Niet alleen het Laatste Avondmaal, maar alle tien de maaltijdverhalen herinneren ons waarom wij God dankzeggen bij de eucharistie. <

Eric van Teijlingen

De tekst is gebaseerd op het boek: Eugene LaVerdiere sss, 'Dining in the Kingdom of God' - Archdiocese of Chicago liturgical publications 1994.

Maaltijdverhalen in het evangelie van Lucas

De tien maaltijden met Jezus in het Evangelie van Lucas zijn:

1. In het huis van Levi (Lc. 5, 27-39)
2. In het huis van Simon de Farizeeër (Lc. 7, 36-50)
3. De wonderbare broodvermenigvuldiging (Lc. 9, 10-17)
4. In het huis van Marta en Maria (Lc. 10, 38-42)
5. De maaltijd overdag (Lc. 11, 37-54)
6. De maaltijd op sabbat (Lc. 14, 1-24)
7. In het huis van Zacheüs de hoofd-tollenaar (Lc. 19, 1-10)
8. Het Laatste Avondmaal (Lc. 22, 7-38)
9. Het breken van het brood in Emmaüs (Lc. 24, 13-35)
10. Met de gemeenschap in Jeruzalem (Lc. 24, 36-53)

Maaltijd 1-3 vinden plaats in de context van Galilea, onderdeel van het verhaal van het begin van de Kerk in Jezus' openbare leven. Nummers 4-7 vinden plaats gedurende de grote reis naar Jeruzalem, naar het lijden van Jezus, zijn opstandig en hemelvaart. Nummers 9-10 vinden plaats na Jezus' dood en verrijzenis, vlak vóór diens hemelvaart.

De belangrijkste maaltijd is nr. 8, bron én hoogtepunt van alle tien de maaltijdverhalen.

De bedoeling van deze serie artikelen is om aandacht te besteden aan de verbeelding van de Bijbel (met name van het Oude Testament) in de kerkelijke architectuur. We behandelden al menige kerk in binnen- en buitenland. Ook in ons eigen bisdom zijn interessante kerken: de uwe? Is er ooit een boekje over verschenen? We zijn geïnteresseerd. Deze zomer bezocht ondergetekende het Franse Ars (van de pastoor). 4 Augustus is zijn feestdag maar, hoe is het te verklaren dat men al kort na zijn dood (in 1859) met de bouw van een enorme kerk begon terwijl hij pas in 1925 heilig is verklaard? U vindt een antwoord in dit artikel.

Ars, domein van een progressieve pastoor

De koepel van Philomena

Een vrome jongen

De man die wij nu kennen als de H. Pastoor van Ars, werd geboren in 1786 in Dardilly vlak bij Lyon. Zijn vader was een boer die van wanten wist. Het vrome leven in de dorpskerk werd door de familie ademloos gevolgd. Ze waren fan van hun pastoor, die helaas kort na 1789, als de Franse revolutie losbarst, door een ‘collaborerende’ geestelijke wordt vervangen. De dorpingen moeten hem niet en gaan ondergronds. Men kerkte met de oude pastoor bij de mensen thuis. In de ouderlijke woning, naast de klok in de keuken, ontvangt Jean Marie (de vierde van zes kinderen) zijn eerste communie. Als de revolutie (die ook haar goede kanten had) is uitgeraasd, ontstaat een nieuwe godsdienstvrijheid. De dorpskerk wordt weer een actief centrum. Jean Marie krijgt op de pastorie van Ecully een privé-priesteropleiding. In 1815 wordt hij in Grenoble tot priester gewijd en in 1818 komt hij in Ars terecht. Het was geen topbenoeming. Eerst is zijn kerkje nog een bijkerk van het buurdorp; in 1820 wordt het pas een parochiekerk. Omdat hij zo'n onbelangrijke benoeming kreeg en zijn opleiding wat moeizaam verliep, kreeg de pastoor van Ars (Jean Marie Vianney (J.M.V.), – spreek uit Viannè) de naam een ‘simpele geest’ te zijn. Als jongen kon hij – naar men zei – niet leren en als volwassene had hij zogenaamd moeite met preken. In oude biografieën van de heilige werd dat erg benadrukt. Bij mijn bezoek aan Ars dit jaar ontdekte ik dat hij allerminst een simpele ziel was.

Bouwpastoor van een basiliek voor Philomena

Wat mij op die andere gedachten bracht, was het feit dat ik mij erover verbaasde dat drie

jaar na zijn dood (in 1862) al begonnen werd met de bouw van een enorme basiliek. De pastoor van Ars zelf bleek de bouw van deze basiliek te hebben voorbereid. Die was uiteraard niet voor hem bedoeld, maar voor de H. Philomena. Philomena, die in de catacomben van Callixtus in Rome vermeld wordt, heeft zwakke historische papieren. Ze is bekend als jeugdige martelares uit de allereerste christentijd in Rome. Mooi is de scène waarop te zien is dat de vurige pijlen die woeste soldaten op haar afschieten een eerbiedige boog voor de heilige draaien en weer teruggaan naar de soldaten en hen treffen. Wie de vurige pijl hanteert, zal door de vurige pijl omkomen. Haar naam betekent ‘de geliefde’ en zo staat zij eigenlijk voor heel de jonge kerk van martelaren en martelaresen. De pastoor had zelf nog met architect Pierre Bossan onderhandeld. Hij kende hem omdat Bossan ook de basiliek van Lalouvesc had ontworpen (zie de website www.kerkengek.nl) waar de pastoor in zijn jonge jaren ter bedevaart was geweest.

Het kerkje dat de pastoor in 1818 aantrof

Het huidige complex (vooraan het oude kerkje)

Philomena en de pastoor in harmonie

Toen in 1862 de bouw van de Philomenabasiliek begon, wilde de plaatselijke bevolking dat minstens het schip van het oude kerkje, als herinnering aan hun geliefde pastoor Vianney, zou blijven staan. Zo geschiedde. In 1884 werd deze kerk ingewijd. Na de zaligverklaring van J.M.V. in 1905 werden in het begin van de 20^e eeuw twee ronde tussenstukken gebouwd met daarin schilderijen over de pastoor zelf. Die was minder simpel dan hij wordt gepresenteerd. Hij was niet alleen een ‘bouwpastoor’, maar las ook veel. In de pastorie treft men een voor die tijd heel grote bibliotheek aan. Hij had een bijzondere aandacht voor de mensen voor wie hij priester mocht zijn. Hij was een beroemd biechtvader van tallozen uit de regio, neen, uit heel Frankrijk en vooral uit Parijs. Men zegt dat hij het onmiddellijk door had als mensen iets verzwegen. Hij bracht vele uren door in de biechtstoel (hij hoorde meestal gewoon biecht in de sacristie). Zijn pastoraat werd zo intens dat hij in zijn laatste jaren voor zijn dood op 4

De zijkoepel met de schrijn van Jean Marie Vianney

Philomena stuurt de pijlen terug

augustus 1859 in Ars (waar hij 41 jaar was) twintig assisterende priesters had gekregen.

De bouwwerken in Ars

Als men in Ars aankomt, valt onmiddellijk op hoe eigenaardig het is dat het oude kerkje is blijven staan. De pastoor zelf had de gevel van de ingangspartij nog laten bouwen en de toren, die tijdens de Franse revolutie was vernield, weer hersteld. Hij bouwde ook, bijgestaan door Catherine Lasagne (pastoraal werkster voordat die bestonden), een groot weeshuis genaamd ‘Providence’ (1824; vergroot in 1847). In het klooster van de zusters en het weeshuis is nu een hotel gevestigd voor pelgrims (vooral voor priesters bedoeld) en in de kapel is eeuwigdurende aanbidding. In het schip van het oude kerkje treft men nog de preekstoel aan van waaruit de pastoor gepreikt heeft. De koormuur is weggebroken en men komt dan in de koepelvormige tussenstukken. Links is een portaal ingebouwd en rechts is boven een altaar het lichaam van de heilige opgebaard. Vele priesters vinden het (terecht) een eer daar te mogen celebreren terwijl de heilige je bijna ‘op de vingers kijkt’. Daar treft men taferelen aan uit het leven van de pastoor van de hand van dezelfde Paul Borel, die eerder de schilderijen in de koepel van de H. Philomena maakte.

Andere bouwwerken in Ars

In 1925 werd pastoor door paus Pius XI heilig verklaard en in 1929 uitgeroepen tot patroon van alle parochiepriesters. Bij die gelegenheid werd door de architecten Pierre en Gabriel Mortamet naast de basiliek een kapel gebouwd waarin het

hart van de pastoor wordt bewaard. Ars heeft net als Lourdes ook nog een ruime ondergrondse kerk. Pierre Binsard (die ook aan de S. Pius X in Lourdes werkte) heeft die in 1961 gebouwd. Er is niet veel aan te zien, behalve dan dat men er een fraai triptiek van de lijdende Christus aantreft van M-M Plagne. Als men het complex aan de oostzijde verlaat, is er ook nog een Madame Tussaud-achtig gebeuren: een wassenbeeldenmuseum met taferelen uit het leven van de pastoor. Of hij daar erg tevreden mee zou zijn? Misschien wel met het beeld dat Emilien Cabuchet in 1863 maakte en dat nu staat bij het tabernakel waar de pastoor altijd voor knielde. Misschien zal hij ook tevreden zijn met de allernieuwste ronde kapel die links van de ingang naar het heiligdom staat, zodat de rook van de kaarsen de basiliek niet kan bederven. Dat paus Johannes Paulus II Ars op 6 oktober 1986 zou komen bezoeken, zou hem hogelijk verbaasd hebben.

Tenslotte

Het is allemaal wat kleinschaliger en rustiger dan in Lourdes. Alle kinderen van de Franse katholieke scholen zijn er – naar ik hoorde – wel eens ter bedevaart geweest en talloze priesters natuurlijk. De pastoor van Ars kan tevreden zijn. Hij was immers – naar ik deze zomer ontdekte – niet alleen een groot heilige, maar ook een uiterst kundige bouwpastoor, een uitstekende pastorale manager-organisator en vooral een mensen-mens. Wel beseffend dat wij mensen alleen maar kunnen opbloeien door de liefde van God die zo graag vergeeft. <

Hein Jan van Ogtrop - www.kerkengek.nl

Het beeld van de pastoor van Ars (van J.P. Maas rond 1920) in de Haarlemse Bavo

Over de vreugde van de liefde

Onlangs verscheen *Amoris laetitia*, het geruchtmakende document van paus Franciscus over huwelijk en gezin. Wat staat erin? En waarover gaat de veelbesproken voetnoot 351? Een korte reflectie.

Op vrijdag 8 april is het pauselijk document verschenen dat geschreven is naar aanleiding van de laatste bisschopsynodes over huwelijk en gezin: de postsynodale apostolische exhortatie (brief van de paus gericht aan de Kerk, red.) *Amoris laetitia*, gedateerd op 19 maart van dit jaar. Het is een van de omvangrijkste pauselijke documenten ooit: negen hoofdstukken over 303 pagina's (in de Duitse editie), binnen vijf maanden na de afsluiting van de laatste synode op 25 oktober 2015 gereed. Sommigen dachten dat de paus de leer van de Kerk over communiceren en relaties zou veranderen, maar dat is niet direct de insteek van dit document, al is er de intussen befaamde voetnoot 351 die verschillend kan worden geïnterpreteerd.

Écht paus Franciscus

De tekst draagt alle kenmerken van paus Franciscus: aan de ene kant houdt de paus volledig vast aan de geloofs-overtuigingen van de katholieke Kerk, ook op het gebied van de moraal. Zo schrijft hij in n. 311 van de exhortatie dat de Kerk vasthoudt aan de onverkorte volledigheid van de morele leer van de Kerk. Aan de andere kant mag dit geen koude bureau-moraal zijn (n. 312), maar moeten de leden van de Kerk en haar herders er altijd toe geneigd zijn "te begrijpen, te vergeven, te begeleiden, te hopen en vooral te integreren" (n. 312).

Deel van de Kerk

De paus gebruikt in de exhortatie de uitdrukking "irreguliere situaties", waarmee hij relatievormen aanduidt die geen geldig huwelijk van man en vrouw betreffen. Hij vraagt om degenen die in deze situaties zijn, te laten ervaren dat zij deel van de Kerk zijn, om hen met respect tegemoet te treden, zich niet discriminerend uit te laten naar hen toe en hun deelname aan het kerkelijk leven te bevorderen (n. 243).

Goddelijke pedagogie

Verschillende keren wijst de paus op de goddelijke pedagogie, die we in de omgang van God met zijn volk in de Bijbel ontmoeten: het gaat om een geduldig begeleiden, onderscheiden en de breekbaarheid begeleiden. We kunnen het geweten van mensen niet vervangen (n. 37). Het is belangrijk te onderscheiden wat de menselijke en geestelijke groei van mensen kan bevorderen (n. 293).

Begrip

De paus vraagt daarentegen oordelen van buitenaf te vermijden, onder meer omdat de graad van verantwoordelijkheid van mensen voor de situatie waarin zij leven, verschillend is (n. 79). Zo zijn niet alle gescheidenen die

hertrouwd zijn, gelijk (n. 298). Dit onderscheidingsproces moet plaats vinden in het *forum internum*, dat wil zeggen: in een persoonlijk gesprek of in de biecht, en daarin moet men niet afzien van de eisen van de waarheid en de liefde. Hoewel dus de morele leer overeind blijft, moet men de mensen die in irreguliere situaties leven die morele wetten niet als rotsblokken toewerpen (n. 305). Zo verkeeren mensen soms in een perplexe situatie waarin zij een irreguliere relatie niet kunnen verbreken zonder nieuwe schuld op zich te laden, bijvoorbeeld door de zorg die zij hebben voor kinderen.

Integreren

Een herhaaldelijk terugkerend thema in de exhortatie is het verlangen van de synodevaders en de paus om mensen bij het kerkelijk leven te betrekken, hun te laten merken dat zij niet afgewezen worden, maar met hen een weg van groei naar Christus te gaan. Het thema van het Heilig Jaar van de Barmhartigheid komt hier natuurlijk sterk naar voren. Ik geloof dat Jezus Christus een Kerk wenst die aandacht heeft voor het goede dat de heilige Geest onder mensen uitdeelt te midden van hun zwakheid en breekbaarheid, zo stelt paus Franciscus (n. 308).

In n. 299 worden enkele mogelijke terreinen van het kerkelijk leven genoemd waaraan mensen in irreguliere situaties zouden kunnen gaan deelnemen, zonder dat de paus op dit moment hierin op al die terreinen een duidelijke beslissing treft. Deelname aan sociale activiteiten en aan het gebed worden in n. 297 in ieder geval als mogelijkheid genoemd.

De voetnoot

In voetnoot 351 wordt gezegd dat er in zekere gevallen ook de hulp kan zijn van de sacramenten en dat de paus daarom de biechtvaders eraan herinnert dat de biechtstoel geen martelkamer is maar een plaats van barmhartigheid. Deze voetnoot staat bij de tekst in n. 305 waarin wordt gezegd dat er in een objectieve situatie van zonde toch de mogelijkheid is om te groeien in genade en liefde met de hulp van de Kerk. De voetnoot is er in veel commentaren "uitgepikt" en doet enigszins denken aan de befaamde voetnoot 14 bij *Gaudium et spes* n. 51. Het is duidelijk dat de paus wenst dat priesters verwelkomend zijn en proberen wegen te vinden waardoor mensen zich betrokken kunnen voelen en kunnen groeien in geloof. Paus Johannes Paulus II noemde in *Familiaris consortio* al de mogelijkheid dat iemand die geen door de kerk erkend huwelijk had, te communicatie zou kunnen gaan waar de situatie niet bekend was, als die persoon zich van seksueel verkeer onthield.

Spiritualiteit

Het document bevat een spiritualiteit van het gezin en zal velen kunnen inspireren, zoals bijvoorbeeld het vierde hoofdstuk over de liefde, het zevende hoofdstuk over de opvoeding en het negende hoofdstuk over de spiritualiteit van het gezin.

Andere thema's

Nog enkele thema's die worden behandeld, kunnen hier kort worden opgesomd: over genderideologie gaat het in n. 56. Een mooi gedeelte is ook nn. 73-75 over de sacramentaliteit van het huwelijk van twee gedoopten. In n. 80 en volgende gaat het over de openheid voor het leven. In n. 167 spreekt de paus over kinderrijke gezinnen als een vreugde en iets positiefs. Ook het thema van adoptie komt enkele keren aan de orde, onder meer in n. 179. In n. 54 gaat het over emancipatie en de rechten van de vrouw, waarvan het belang door de paus wordt onderstreept. Over de nieuwe procedure voor de nietigverklaringen heeft *Amoris laetitia* het in n. 244 en verder. In n. 247 gaat het over het gemengde huwelijk en wordt aangegeven dat de normen over het ter communie gaan van de niet-katholieke partner gelijk blijven. Waarschijnlijk is dit om een antwoord te verduidelijken dat de paus op de vraag van iemand enige tijd geleden spontaan had gegeven in een protestantse kerk in Rome. In n. 250 worden woorden gewijd aan mensen die homoseksueel zijn en wordt opgeroepen tot een respectvolle bejegening. Het standpunt van de Kerk ten aanzien van het homohuwelijk wordt herhaald in n. 250; over de bescherming van het menselijk leven gaat het in n. 83.

Besluit

De exhortatie ademt een heel sterk pastorale geest. De tekst ademt begrip en liefde voor alle mensen. Er wordt niets goedgepraat of weggepraat, er worden geen nieuwe deuren geopend die voor hen gesloten waren, maar er waait door het hele document een hartelijke, 'inclusieve' geest: je mag erbij horen, ook al is de situatie waarin je je bevindt niet perfect. We zijn trouwens allemaal mensen "op weg". Het goede ontwikkelen en mensen erbij betrekken waar dat kan, is uitgangspunt van de "goddelijke pedagogie" die het document wil ademen. De leer blijft de leer, maar het gaat hier om de benadering van mensen en die is open, hartelijk en pastoraal. <

Mgr. Jan Hendriks

Zomerpuzzel

Stuur uw oplossing o.v.v. naam en adres vóór 31 augustus 2016 naar de redactie van *SamenKerk*, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem.

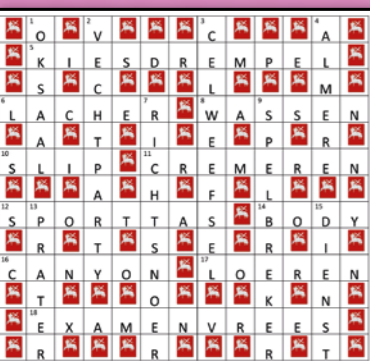
Onder de goede inzenders worden verloot:

- 5x cadeaubon
- 1x *De naam van God is genade. Een gesprek met Andrea Torielli*
- 1x *Alles wat me dierbaar is. Verhalen over begin en einde van het leven* door Leo Fijen

De prijswinnaars van de crypto in *SamenKerk* nummer 3, Pinksteren 2016:

- W.L. Veenman, Kortenhoeft;
- Mw. C.A. Borst, Limmen;
- Mw. S. de Groot, Badhoevedorp.

HORIZONTAAL

1 gewillig, 6 basso continuo (afk.), 8 dronken, 16 Bijbelse figuur, 17 oorspronkelijke bewoner van Nieuw-Zeeland, 19 zat, 20 Griekse letter, 22 van dezelfde soort, 25 rampspoedig, 28 gevechtsvliegtuig, 29 vergelding, 31 Spaanse uitroep, 32 aangename rust, 34 kunstleer, 36 hevig, 38 deel van een uitlaat, 40 jammer, 42 toneelterm, 44 kloosterling, 46 zeegod, 48 liefkozing, 50 bid (Latijn), 51 nee (Eng.), 53 grote plaats, 54 beklag, 56 lofdicht, 58 roofdier, 61 onderwerp, 62 traag, 63 groente, 64 tamelijk, 67 afslagplaats bij het golfspel, 69 bezittelijk voornaamwoord, 71 stortvloed van woorden, 73 door middel van kernenergie, 79 drinkgerei, 81 kustmeer, 83 mate van kracht, 84 hoofdofficier, 86 voorzien van, 87 eerste vrouw, 89 maf, 90 uitgeslapen, 91 komiek, 92 een zekere, 93 plaats in Zwitserland, 95 deel van het hoofd, 96 Bijbelse figuur, 98 cricketterm, 99 kledingstuk, 101 pittig en geurig, 103 zeker, 105 ingang, 107 kroeg, 108 bajes, 109 afgestompt, 112 elasticiteit, 113 vaatwerk, 114 hulde, 115 fakkel, 116 zweefrek in het circus, 119 belachelijk, 122 de mensen, 123 zo-even, 125 binnenplein, 127 vreemde titel, 129 uitroep van verrassing, 131 zoete lekkernij, 133 Engelse taxi, 135 benodigdheden, 137 kruipend dier, 139 verwoesting, 141 functie, 142 overlijden, 143 huidandoening, 144 etage, 146 muzieksoort, 147 uitstekend strookje, 148 deel van de tekst, 150 factuur, 153 drinkgerei, 155 godin van de twist, 157 eertijds, 159 lichtbeeld, 161 delfstof, 163 sporter, 164 tandwiel, 166 uitspatting, 169 bijwoord, 170 soort komkommer, 172 cursieve drukletter, 174 pas, 177 plaats in Noord-Brabant, 178 vreugdekreet, 179 vogelverblijf, 180 brok bevroren zeewater, 181 met name (afk.), 182 laaghartig.

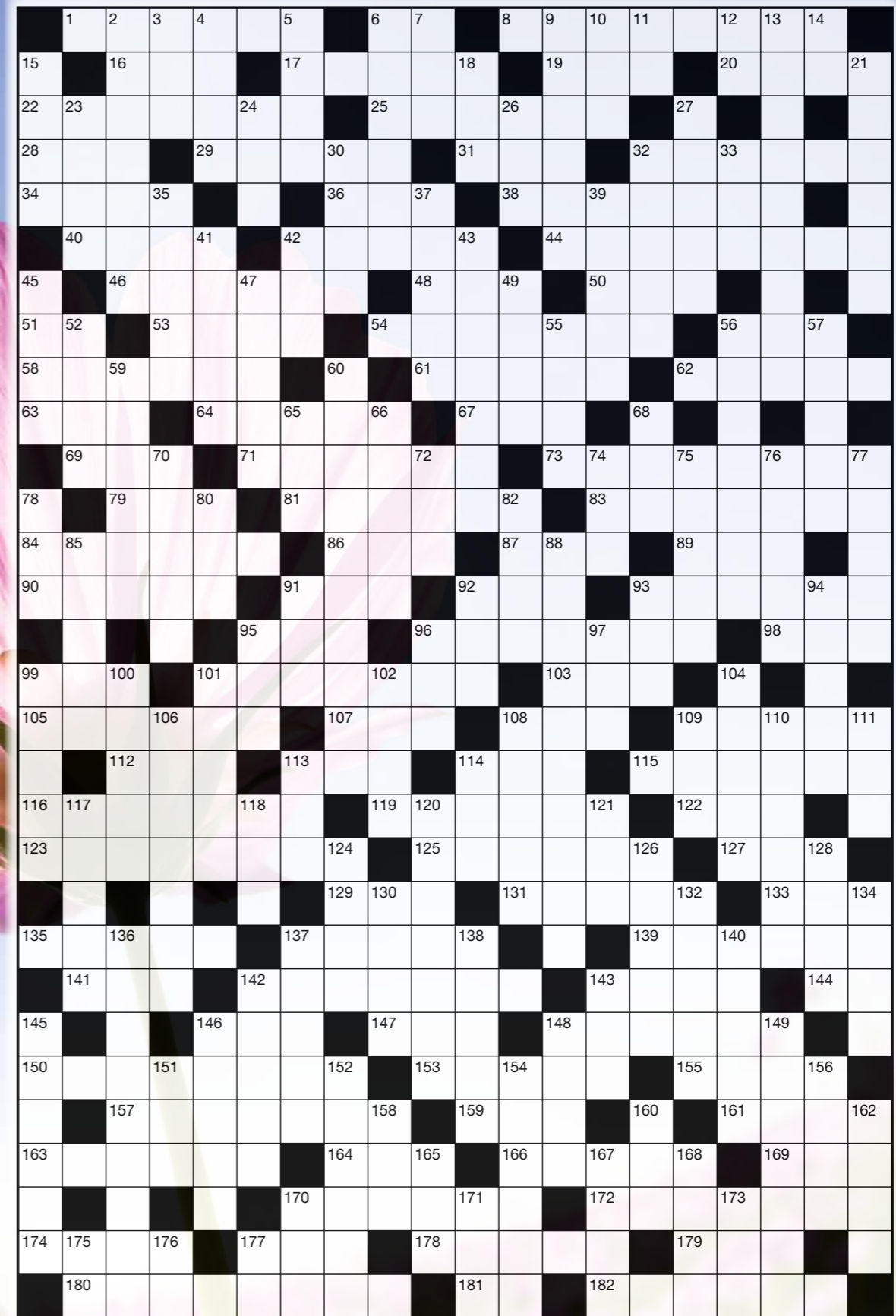
VERTICAAL

2 sierlijk, 3 van de, 4 muziekstuk, 5 Arabische vorst, 6 geluksvogel, 7 ruw, 9 niet-aanwezig, 10 dik, 11 europium (afk.), 12 onder andere (afk.), 13 internationale wedstrijd, 14 sciencefiction, 15 zoogdier, 18 mythologische figuur, 21 vrouwelijk beroep, 23 nihil, 24 Griekse letter, 26 onbepaald voornaamwoord, 27 leersoort, 30 kortom, 32 sterkedrank, 33 niet goed snik, 35 Europese vrouw, 37 raampje in een deur, 39 aangename geur, 41 openbaren, 42 geboden som, 43 ventileren, 45 schermbloemige plant, 47 kaartspel, 49 voertuig, 52 Europese hoofdstad, 55 einde van een gebed, 56 schenden, 57 naar buiten, 59 zitmeubel, 60 plaats in Suriname, 65 harde schreeuw, 66 biersoort, 68 sketch, 70 genre, 72 sluimering, 74 Verenigde Staten van Amerika (afk.), 75 vergoeding voor rechten, 76 bouwland, 77 motief, 78 grootmoeder, 80 insect, 82 dom persoon, 85 buitenaards wezen, 88 plotselinge schrik, 91 tussenwerpsel, 92 akelig, 93 brandstof, 94 knuist, 95 Noorse munt, 96 hooghartige houding, 97 loofboom, 99 eenheid van frequentie, 100 imitatiediamant, 101 kikkererwt, 102 feiten, 104 kledingstuk, 106 kruipend dier, 108 portemonnee, 109 projectiel, 110 geneeskrachtige plant, 111 boom, 113 teerproduct, 114 Europeaan, 117 bandiet, 118 deel van een broek, 120 spoorwegtraject, 121 stel, 124 uitverkoop, 126 dank je!, 128 tijdelijke populariteit, 130 inwendig orgaan, 132 autopech, 134 schaapachtig, 136 broodbeleg, 137 staaf, 138 afkondiging, 140 plaats in Zeeland, 142 wintersporter, 143 biersoort, 145 klein oorlogsschip, 146 gezicht, 148 voetbalclub, 149 spaarpunt, 151 deel van een boerderij, 152 niet gejaagd, 154 een sportief hoogtepunt bereiken, 156 boerenplaats, 158 web, 160 straalvliegtuig, 162 Duitse champagne, 165 minachtend commentaar, 167 tot ziens, 168 vlees op een stokje, 170 maatschappelijk onaangepast persoon, 171 leesbaar computergeheugen, 173 deel van de vinger, 175 reeks, 176 dominee (afk.), 177 uitroep van verbazing.

Breng de letters uit de overeenkomstig genummerde hokjes in het diagram over naar de hokjes hieronder. Deze zin is de oplossing van de puzzel.

Dare2share:

130	144	44	98	2	172	34	179	178	57	169	85	140	55	23						
177	91	118	114	160	12	27	89	166	106	82	51	69	60	103	92	135	64	110	170	77
159	151	4	160	176	62	73	153	128	119	32	9	74	113	50	173	105	51			

© Sanders puzzelboeken, Vaassen

INSPIRATIE

“Wees barmhartig zoals uw Vader in de hemel barmhartig is” Lc. 6, 36

Kan een Christen bestaan die niet barmhartig is? Nee. Een Christen moet noodzakelijkerwijs barmhartig zijn, want dit is de kern van het Evangelie.

Paus Franciscus, 10-9-2014

De zeven werken van barmhartigheid: de vluchtelingen herbergen, Meester van Alkmaar, olieverf op paneel, 1504, collectie Rijksmuseum

Van provenhuizen, Laurentius en een bloedmirakel

Een wandeling door katholiek Alkmaar

In veel steden in ons bisdom zijn sporen van de katholieke geschiedenis terug te vinden. Sommige zeer opvallend, zoals kerken en kloosters, andere subtieler, zoals verwijzingen in gevelstenen of achter voordeuren. Ga met deze rubriek in de hand op stap en laat u verrassen! Aflevering vier brengt ons naar Alkmaar, alwaar de parochie 900 jaar bestaat.

Over Alkmaar

De oudste kern van Alkmaar ligt in de omgeving van de huidige Grote Kerk. Hier bevond zich een kapel, ressorterend onder de parochie van Heiloo. Op 11 juni 1254 verleende graaf Willem II van Holland stadsrechten aan Alkmaar. De stad deed toen voornamelijk dienst als grensvesting en uitvalsbasis van de graven van Holland in de strijd tegen de West-Friezen. 'Van Alkmaar de Victorie!' Alkmaar doorstond in 1573 met succes een belegering door het Spaanse leger van Filips II, als eerste stad in de

Nederlanden. Er veranderde daarna veel in de stad. De protestantse eredienst werd de enige erkende openbare religie. Voor katholieken geen vrijheid maar eeuwenlange beperking. In de 19de eeuw groeide het aantal katholieken toch snel. Rond 1850 was 41 procent van de stadsbevolking rooms-katholiek. Alkmaar was lange tijd de meest katholieke stad van Holland met een rijk bloeiend kerkelijk leven inclusief de relik van het Heilig Bloed en een eigen Stille Omgang. De viering op 8 oktober van het vertrek van de Spaanse troepen is inmiddels een feest voor alle Alkmaarders.

1. Provenhuis van Paling en Van Foreest, hoek Zevenhuizen en Geest

In Alkmaar gebruikt men ook de term 'provenhuis' voor 'hofje'. Terwijl dat laatste meer een bouwkundige term is, benadrukt het eerste de functie. Proven waren de goede gaven – de benodigdheden als brandstof, geld en levensmiddelen – die meest vier keer per jaar aan de bewoners werden uitgereikt. Dit oudste nog in gebruik zijnde provenhuis uit 1540 werd gesticht door Pieter Claesz. Paling en Josina van Foreest. Tegenwoordig heeft het door wijzigingen een voornamelijk 19de-eeuws uiterlijk. Boven de hoekingang een steen met het alliantiewapen. Pieter Paling was hier burgemeester en Jeruzalemridder (Ridder van het Heilig Graf). In oorsprong was het een hof voor zeven arme vrouwen. Het was het eerste provenhuis in Alkmaar met een geloofsgemengde bewoning, hoewel de katholieke bewoonsters nog lang een bevoorrechte positie zouden hebben. Bijzonder is dat

alle huisjes een voordeur aan de straatzijde hebben.

2. Stedelijk Museum Alkmaar, Canadaplein 1

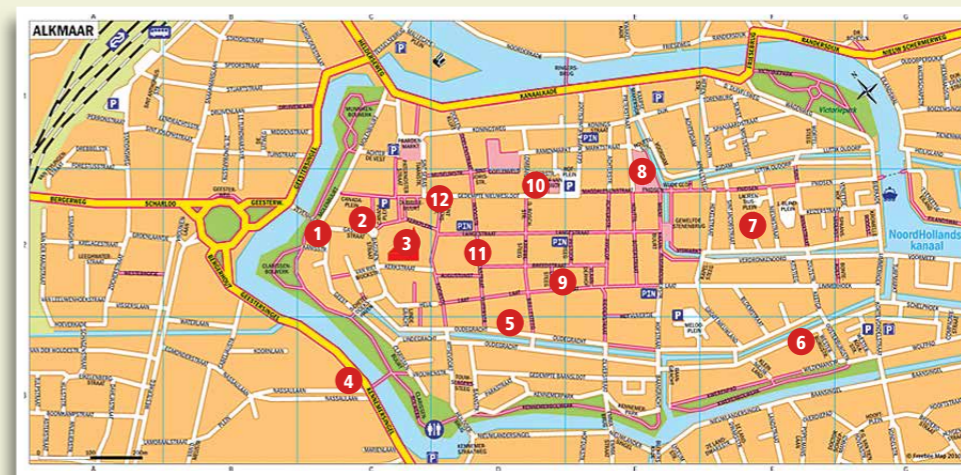

Bezoek voor een goed beeld van de geschiedenis van de stad de zalen 'Portret', 'Gouden eeuw' en 'Victorie! Het Beleg'. Ook fraaie gepolychromeerde houten beelden van Maria, Maria Magdalena en Barbara uit het bezit van het Huis van Zessen, alsmede een portret van de Alkmaarse martelaren pastoor Eylard Dirksz van Waterland en kapelaan David Leenderts. Openingstijden: di-zo, 11.00-17.00 uur.

3. Grote of Sint Laurenskerk, Kerkplein, Koorstraat 2

De huidige laatgotische kruisbasiliek (1470-1520) is een juweel van Brabantse gotiek en verving een tufstenen voorganger, die men tot op de fundamenten liet afbreken. Dit gebeurde nadat een nog niet voltooide toren van die voorganger was ingestort, waarbij twee begijnen de dood vonden. In de nog katholieke Laurens stond een hoogaltaar met het beroemde Laurentiusdrieluik van Maerten van Heemskerck, nu in de Domkerk van Linköping in Zweden. Links van het koor het oudst nog bespeelbare orgel van Nederland (1511), gemaakt door Jan van Covelens. In opdracht (1504) van de broederschap van de Heilige Geest schilderde de 'Meester van Alkmaar' voor de kerk de Zeven Werken van Barmhartigheid (als afbeelding aanwezig). Jacob Cornelisz. van Oostzanen schilderde in 1518-1519 de voorstelling van het Laatste Oordeel tegen het koorgewelf. Vanaf 1572 is het gebouw een hervormde kerk. In de hoek bij zuider-

transept en koor was een op een overwelfde zuilengalerij gebouwde stadsbibrije met 300 boeken, nu in het Regionaal Archief. De kast van het grote orgel achterin met de thans grootste orgelluiken ter wereld, is ontworpen door Jacob van Kampen. Sinds 1996 heeft de kerk geen religieuze functie meer. Hoog tegen de gevels van het zuid- en noordtransept zien we de beelden van Laurentius en Matthias. De heilige Laurentius blijkt nog altijd richting Rome. In 1730 tuimelde zijn rooster op straat; bij het 750-jarig bestaan van Alkmaar plaatste men trots een nieuw rooster.

4. Sint Josephkerk, Nassaulaan 2

Door de katholieke emancipatie en het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie bloeide ook in Alkmaar het Roomse leven. In 1909 bouwde men deze Sint Josephkerk als bijkerk van de Sint Dominicus. Hoofdarchitect was Albert Margry. Voor de kerk staat een bronzen beeld van Christus Koning (H.J. Etienne, 1948). In de kerk naast een Jozefbeeld van Albert Termote ook de glas-in-loodpanelen van Joep Nicolas uit de in 2007 gesloopte kerk H. Don Bosco (1961). De Sint Joseph is doordeweeks geopend van 09.00-16.30 uur voor bezinning en gebed.

5. Onze Lieve Vrouweklooster, Oudegracht 214-216

In 1860 ontfermden de zusters Onze Lieve Vrouw van Amersfoort zich over het katholieke onderwijs aan Alkmaarse meisjes. Zij bewoonden lange tijd dit in neogotische trant

gebouwde klooster. In 1889 gebouwd naar een ontwerp van het Amersfoortse architectenbureau H. Kroes en Zn. De kapel met groot spitsboogvormig venster bevond zich op de verdieping, iets uit het midden. Onder de kapel was destijds de refter ondergebracht.

6. Provenhuis van Gerrit Wildeman, Oudegracht 45-91

De vermogende handelaar en reder Gerrit Florisz. Wildeman stichtte dit vrouwenhof in 1714. De bouwstijl is verwant aan die van Daniël Stalpaert (Hollands Classicisme). In een nis boven de poort naar de rechthoekige binnenruimte, bevindt zich een beeldhouwde wildeman, met links de Ouderdom en rechts de Armoede, vervaardigd door Jacob van der Beek. De 22 woningen waren in oecumene 'verdeeld' over de gezindten: slecht één huisje – het donkerste en kleinste – mocht een katholieke bewoonster krijgen.

7. Sint Laurentiuskerk, Verdrongenoor 68

Tussen 1859 en 1861 gebouwd als kruisbasiliek in neogotische stijl naar een ontwerp van P.J.H.

Cuyper. Bijzonder is de toepassing van Limburgse mergelsteen, onder meer bij het roosvenster. De gebrandschilderde ramen in het koor komen uit het atelier van F. Nicolas & Zonen te Roermond. Op de eerste zondag van mei herdenkt men in de Laurentius het "Miraculeuse Bloedwonder van de stad Alkmaar." De wandschilderingen (1874-1880) in het transept van J.A. Kläsener verbeelden dit wonder uit 1429, waarbij gemorste druppels geconsacreerde wijn uit de kelk van de pas gewijde priester Folkert een hoofdrol spelen. Broeder Everardus Witte (1868-1950), 't Heilig Bruurke van Megen, was misdienaar in deze kerk. Ida Peerdeman (1905-1996), die lange tijd verschijningen zag van Maria Vrouw van alle Volkeren, is in de Laurentius gedoopt. Van 1 april tot 1 november is de kerk op vrijdag open van 10.30 tot 16.00 uur.

8. Heilige Geestkapel (Waag), Waagplein 2

Van circa 1385 tot 1572 werden er in het Heilige Geestgasthuis zieken verpleegd en behoeftige reizigers ondergebracht. In 1582 werd de kapel verbouwd tot Waag waarbij de koorluiting werd weggebroken en er aan die oostzijde een rijk gesierde gevel in renaissancestijl verrees. De contouren van het koor zijn nog te zien in het plaveisel. Tegenwoordig zijn het Hollands Kaasmuseum en de VVV in het gebouw gevestigd. In de toren bevinden zich de beroemde ruitertjes (in werking bij half- en heelluurslag) en een carillon (1687-1688) van Melchior de Haze uit Antwerpen.

9. Torentje van de Sint Dominicus, hoek Laat en Diggelaarssteeg

Van dit ooit zo trotse sacrale bolwerk van de dominicanen resteert thans nog slechts een hoektorentje. Net als de Sint Laurentiuskerk was deze kruisbasiliek ontworpen door P.J.H. Cuyper. Gebouwd tussen 1863 en 1866. De kerk had een kruisingstoren en toonde in vormgeving kenmerken van de vroege Franse gotiek. Gesloopt in 1985.

10. Provenhuis van Nordingen, 'Huis van Achten', Lombardsteeg 23

Vóór de bouw van dit provenhuis (1656) bevond zich hier een grote huiskerk, gevestigd door de dominicaan Dirk Harmensz. Naar verluidt konden er duizend man in de kerkzaal van deze statie. Het provenhuis ligt als mannenhofje met drie vleugels rond een binnenplaats tegen de

westzijde van het Hof van Sonoy. Het trapgevel-tje aan de zijde van de Gedempte Nieuwslout toont twee proveniers met het wapenschild van de katholieke stichter, Johan van Nordingen de Jonge. De acht bewoners waren gelijk verdeeld: 'half catolyk en geus'. Regentenkamer met 17de-eeuwse schouw en portretten van de stichter en bestuurders.

11. Huis van Zessen, Schoutenstraat 2

Het oudste nu nog bestaande hofjesgebouw in Alkmaar. In 1511 overleed Dirk Symonsz. van Boschhuysen, die in zijn testament bepaalde dat er uit zijn erfenis een provenhuis gesticht moest worden, bestemd voor bewoning door een zestal arme rooms-katholieke mannen van boven de zestig. In 1513 betrokken de eerste mannen het huis. Links van de ingang was een ruim vertrek, dat dienst deed als woning voor een 'binnenmoeder' en dagverblijf voor de bewoners. De bewoners moesten zich houden aan een reglement dat in 1511 werd vastgesteld. Het is het

oudste bewaard gebleven reglement van een Alkmaars hofje en geeft ons een unieke inkt in de gang van zaken in het huis in de 16de eeuw. Het reglement schreef onder meer voor dat mannen dagelijks in de Grote Kerk de hoogmis en de vespers moesten bijwonen. Tijdens het kerkbezoek moest er gebeden worden voor de zielen van de stichter en diens familie. Aan de eettafel mochten ze alleen positief christelijke gesprekken voeren en geen achterklap over medebewoners verspreiden. Tegenwoordig is het in gebruik als vergaderruimte voor de raadsfracties.

12. Gevelsteen Laurentius, Sint Laurensstraat, tegenover Hof van Teylingen

De steen is een beeldend eerbetoon aan Sint Laurentius. Wij zien de heilige zelf als martelaar in Rome in het jaar 258 met de tekst 'Coctum est devora' [Het – mijn vlees – is gaar]. Als diaken was Laurentius belast met de kerkelijke administratie en de zorg voor de (heilige) boeken. Tijdens de vervolgingen onder keizer Valerianus I belandt Laurentius op het vuurrooster. Hij is samen met Sint Matthias de beschermheilige van Alkmaar en overigens ook patroonheilige van bibliothecarissen.

Michel Bakker - Met dank aan Gerrit Valk en Jurjen Vis. Foto's Olga van der Klooster

900 jaar parochie in Alkmaar

Een van de oudst te dateren feiten van Alkmaar is de verzelfstandiging van de kerk, de start van de Laurentius parochie op 16 juli 1116. Alkmaar is daarmee al langer parochie dan een stad! De Abt van Egmond droeg de verantwoordelijkheid over aan de parochie, toegewijd aan Sint Laurentius. Op zaterdag 16 juli wordt het jubileum gevierd met een vespersdienst om 16 uur waar alle christelijke gemeenschappen bij aanwezig zijn. Op zondag 17 juli om 10 uur is er een pontificale hoogmis met Mgr. Hendriks en de abt van de Abdij van Egmond, br. G. Mathijsen. Beide vieringen vinden plaats in de Sint Laurentiuskerk aan het Verdronkenoord 68.

Volg de jongeren!

Volg de jongeren van onze reis 'Dare2Share' via internet op www.jongebisdomhaarlem.nl. U kunt de afsluitende mis met Paus Franciscus live kijken op zondagmorgen 31 juli op NPO 2. Kijk ook op de achterpagina van deze *SamenKerk* voor meer WJD-info!

Voorbereid op weg naar Krakau

Deze zomer is het zover. Van 20 juli tot en met 2 augustus gaan er zo'n 120 jongeren vanuit het bisdom Haarlem – Amsterdam naar de Wereldjongerendagen (WJD). Deze keer wordt dit grote jongerenevent gehouden in Krakau in Polen. Wat ooit begon als een simpele uitnodiging van Paus Johannes Paulus II aan de jongeren om op Palmzondag naar Rome te komen, is inmiddels uitgegroeid tot het grootste jongerenevenement ter wereld. Om de twee of drie jaar vindt het event ergens in een grote stad in de wereld plaats. Iedere WJD is er een speciaal thema dat wordt uitgewerkt. Het is dan ook niet verrassend dat in het Heilig Jaar van de Barmhartigheid en met Paus Franciscus als inspirator, het thema van deze WJD is: "Zalig de barmhartigen, want zij zullen barmhartigheid ondervinden". Zo zal ook de reis van Jonge Bisdom Haarlem dit jaar in het teken staan van de barmhartigheid. Hoe geven we dat handen en voeten in de wereld waarin we leven? Om dit te ontdekken en te beleven, gaat de reis eerst naar Praag, waar de jongeren te gast zijn bij Sant'Egidio. Na een paar dagen Praag volgt de reis naar Krakau, met als tussenstop Auschwitz. Dit is natuurlijk een plek die de geschiedenis van Europa heeft getekend en tevens een plek waar de andere kant van barmhartigheid zichtbaar werd. Na deze indrukwekkende ervaring, zullen de pelgrims doorreizen naar Krakau, waar jongeren vanuit de hele wereld naar toe komen om elkaar en de paus te ontmoeten. Een week lang zal Krakau het centrum van de Katholiek Kerk zijn.

Wat doen die jongeren eigenlijk?

Deze vraag is me de afgelopen maanden regelmatig gesteld. Vanuit alle windstreken van het bisdom hebben 122 jongeren zich ingeschreven. Ze zijn de laatste

maanden druk in de weer geweest om deze reis voor te bereiden. Ieder op zijn of haar eigen manier, individueel of als groep, maar allemaal met hetzelfde doel: zoveel mogelijk aandacht voor de reis én geld ophalen om de reis voor zichzelf én anderen mogelijk te maken. Zo werd dit jaar een speciale sponsoractie bedacht. Het jongerenplatform van het bisdom kocht wijnflessen en noveenkaarsen in. Deelnemers konden deze flessen verkopen in hun eigen parochie en met de winst die ze maakten een deel van de reis betalen. Van Nederhorst Den Berg, Huizen, Heerhugowaard tot aan de Haarlemse nieuwjaarsreceptie aan toe waren de kaarsen en flessen niet aan te slepen. Een groot succes kunnen we wel zeggen. Een andere sponsoractie vond plaats in Hilversum, Kortenhoef en Laren waar jongeren een Pools restaurant hebben

georganiseerd. Op tafel kwamen smakelijke Poolse gerechten, zoals onder andere de Poolse Goulash en *barszcz* een heerlijke Poolse bietensoep, die door de jongeren zelf zijn gemaakt. Het doel was, om naast het inzamelen van geld voor hun reis, vooral samen met de parochianen toe te leven naar de WJD. De KAN-parochies organiseerde tijdens het parochiefeest een veiling om de jongeren te sponsoren, met een geweldig resultaat. Daarnaast werden er in diverse parochies na de zondagse viering bij de koffie cupcakes, taarten of andere lekkernijen verkocht. Kortom, er is veel werk verzet om de reis (financieel) te kunnen maken.

Dare2Share

Goed voorbereid op pad betekent ook dat er vooraf al wordt ingegaan op het thema van de WJD. 'Dare2Share' is het motto van de groep uit bisdom Haarlem-Amsterdam, oftewel 'durf te delen'. Dit gewaagde thema is bij verschillende gelegenheden al in de praktijk gebracht. Op Palmzondag (diocesane WJD-dag) werden de jonge deelnemers uitgedaagd tot een ware 'challenge of compassion'. Ze moesten de straat op om allerlei opdrachten te doen om uit hun eigen veilige omgeving te komen. En tijdens de voorbereidingsweekenden voor zowel de begeleiders als alle deelnemers kon iedereen alvast kennismaken met elkaar en met het thema van de reis. Nieuw dit jaar is een cursus 'vloggen' die enkele deelnemers hebben gevolgd. Met zelfgemaakte video-weblogs zullen zij straks hun eigen reiservaringen delen. Dit is slechts een kleine greep uit de vele activiteiten die zijn georganiseerd. Kortom, iedereen is klaar voor vertrek. <

Maurice Lagemaat, jongerenwerker parochies Laren, Huizen en Blaricum

Het kleine geloof van Tomáš Halík

Het moet vlak na de revolutie van 1989 zijn geweest dat ik met collega Ad Langebent voor het eerst in Praag was. Ik werkte net een paar jaar bij de KRO en verzorgde daar in RKK-zendtijd de expliciete berichtgeving over kerk en samenleving. De muur was gevallen, andere communistische staten volgden in rap tempo. Onder aanvoering van de dissident Václav Havel ging ook Tsjechoslowakije om. De ommekeer werd gevierd op het Wenceslasplein, midden in Praag. De ceremoniemeester van de revolutie was een priester die als stoker in kelders van hotels werkte en luisterde naar de naam van Václav Malý. Hij bezat de nederigheid om daarna weer gewoon zijn ambt van priester op te pakken. Hij deed dat niet clandestien zoals in de tijd van het communisme; nu mocht hij uitkomen voor zijn keuze de weg van Christus te volgen. Hij deed dat op zo'n voorbeeldige wijze dat hij jaren later de hulpbisschop van Praag werd. Zijn maatje was Tomáš Halík, meer het denkende hart van het verzet. Hij was ook in het verborgene werkzaam als priester; na de Revolutie koos hij er ook voor om in de vrijheid van de democratie de kerk trouw te blijven.

Ik ontmoette deze Halík een aantal keren en was steeds weer onder de indruk van zijn innerlijke rust en wijsheid. Daarom vond iedereen het bijna vanzelfsprekend dat hij uitgroeide tot vertrouwing van president Havel, aartsbisschop Tomášek en paus Johannes Paulus II. Hij zocht nooit de macht, hij stelde zijn wijsheid en intellect in dienst van anderen. Dat deed hij ook met zijn talent om te schrijven. Het heeft me altijd verbaasd dat dit talent in de jaren negentig al op de Nederlandse televisie te zien was en pas vorig jaar in Nederland zijn pastorale en literaire doorbraak beleefde met zijn bestseller *Geduld met God*. Na dat succes volgde al snel de vertaling van een werk dat Halík tien jaar geleden geschreven heeft en dat alleen al door de titel fascineert: *De nacht van de biechtvader*. Daarin neemt de hij ons mee naar het kleine geloof. Daarmee bedoelt hij dat te grote, te luide en te menselijke zekerheden de werkelijke grootheid van het geheim van God met ons verduisteren.

Tomáš Halík

Dat geheim spreekt volgens Halík veeleer door Gods zwijgen, openbaart zich door zijn verborgenheid en verbergt zijn grootheid in het kleine en geringe.

Tomáš Halík heeft een boodschap voor ons allemaal, christenen van het vrije Europa waar niets onmogelijk is en alles tot absolute grootheid wordt verheven, met de mens als maatstaf van alles. Deze bescheiden en wijze priester preekt een ander Europa: het Koninkrijk van het onmogelijke. 'Wie de grootste wil zijn, laat hem de kleinste zijn, de dienaar van allen. Wie zijn leven verliest, wint het. Wie heeft, die ontvangt', zo schrijft hij over een wereld waarin de mens de vreugde mag beleven om nu eens niet voor God te spelen en zijn kleinheid en nederigheid te aanvaarden. Ik wens Europa en ook Nederland toe dat nog veel meer mensen kennis nemen van deze bevlogen priester en filosoof. <

Geduld met God en De nacht van de biechtvader | Tomáš Halík | Boekencentrum | beide € 19,50

Zes eeuwen Hilversummers en hun kerken, door Pieter Hoogenraad

Zonder mezelf als religieuze zwerver te beschouwen, mag ik zeggen dat ik de kerkelijke situatie in Hilversum aardig ken. Gedoopt in de neo-byzantijnse Clemenskerk, die van binnen wel een moskee lijkt, Eerste Communie in de magistrale Vituskerk van architect Cuypers, als kind parochiaan van de O.L.V. kerk, met het jongerenkoor soms in de Waaier (Emmauskerk) en na mijn trouwen parochiaan van de Heilig Hartkerk, waar de Jozefparochie bijkwam, intussen krachtig verbonden met de protestantse Morgenster, terwijl ik graag vier keer per jaar de (Bach)Cantate op de Brink in de Grote Kerk aan de Kerkbrink mag horen.

Ja, ik mag zeggen dat ik kerkelijk Hilversum wel ken. Vandaar dat ik met meer dan gewone belangstelling het boek las dat net is uitgekomen: *Zes eeuwen Hilversummers en hun kerken* van Pieter Hoogenraad. Het is verbluffend goed geschreven. De vele gevoeligheden die tussen de kerken een rol spelen, zeker nu enkele met sluiting worden bedreigd – de schrijver is er van op de hoogte. De twee laatst gebouwde kerken in de stijl van een graansilo, de Willibrord en de Verrijzenis, zijn het eerste weer afgestoten. De Clemenskerk heeft jaren staan te verkrotten, maar is nu gelukkig geheel gerestaureerd en geschikt gemaakt voor culturele activiteiten. Dat de O.L.V. kerk bijzonder fraai is gerestaureerd, is niet te danken aan het kerkbezoek, maar voornamelijk aan de "Trompenberg", waar de Brenninkmeijers van oudsher gevestigd waren. Maar ook beschrijft de auteur de opleving van het geloof onder jonge gezinnen en het enthousiasme dat pastoor Dresmé bij de Hilversummers, toch niet zo'n geestdriftig volkje, weet te wekken.

Ik was heel benieuwd of het Hilversums Convent, een belangrijke episode in de oecumene, ook beschreven staat. En ja hoor, de 'kwesatie dominee Loos', Jacob Loos, die begin vijftiger jaren in de Bethlehemkerk stond, wordt uit de doeken gedaan. Omdat het in 2017 het Lutherjaar is, 500 jaar Luther, wil ik hiervoor even aandacht vragen. Dominee Loos las met zijn catechisanten Augustinus en ook in andere opzichten had hij veel gevoel voor de vroege kerk. Hij stond daarmee niet alleen: meerdere dominees rond 1950 kenden een hang naar oecumene en naar toenadering tot de R.K. Kerk. Zo gebeurde het dat zij herstel

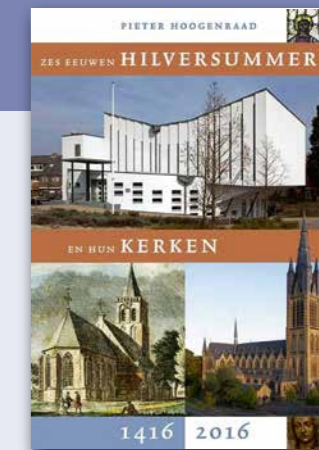
zochten van het bisschopsambt, máár, en nu komt het: *binnen* de protestantse kerk! Waarom is dat van belang? Omdat zij het goede van het protestantisme – zeggenschap van de gemeente van gelovigen, centrale plaats van de Bijbel – beslist niet wilden

opgeven. Het bisschopsambt, een eerbiedwaardige traditie vanaf de vroege kerk, kwam volgens hen niet in plaats van zeggenschap van de gemeente! Deze dominees zochten contact met de Anglicaanse kerk om te vragen naar de mogelijkheid van episcopale wijding van dominees. Dominee Loos zette nu echter de concrete stap om aan de protestantse synode te verzoeken of hij de Anglicaanse wijding kon ontvangen. De synode wees dat af. De kerkeraad van de Bethlehemkerk vond nu echter hun dominee Loos niet meer recht in de leer en eiste openbare erkenning van zijn 'dwalings'. Dominee Loos kon dat niet en zo werd hij uit zijn functie ontheven. Toen is Loos naar de rooms-katholieke kerk gegaan die hem – als getrouwd man en vader van kinderen – na een aantal jaren tot priester wijdde. Daarmee was Loos de eerste getrouwde pastoor in Nederland.

Zo is de zaak gelopen; het was niet zo, wat vaak wordt gezegd, dat dominee Loos zomaar katholiek wilde worden. Het ging de groep er om dat zij – als dominee en dominee blijvend – de handoplegging van een bisschop zouden ontvangen. Een indrukwekkend verhaal: de Bethlehemkerk bevat nog steeds een ingemetselde steen met de naam van dominee Loos. Niet veel kerkgangers hebben de diepte van zijn worsteling toen begrepen. Nu is voor menigeen zelfs zijn naam onbekend.

Graag sluit ik met een citaat van een andere beroemde dominee in Hilversum: de theoloog Van Ruler die in de Grote Kerk stond: "De Heilige Geest is met Johan Cruyff te vergelijken. Hij pingelt overal tussendoor en komt waar hij wil wezen!" <

Marcel Poorthuis, Faculteit Katholieke Theologie

Geroepen tot het religieuze leven of niet?

Tijdens een ontmoetingsdag in een trappistenklooster konden jonge zoekers kennismaken met jonge religieuzen. En met elkaar.

Hoe krijgen we nieuwe roepingen? Waar vinden we de jongeren? Het zijn vragen die menig religieuze congregatie zich meer dan eens stelt. De Konferentie Nederlandse Religieuzen (KNR) probeert met het 'Huis van de Roeping' het contact te bevorderen tussen (jonge) religieuzen en mensen die hun weg zoeken naar het religieuze leven. Op 18 juni deed ze dat door een bijeenkomst te organiseren in het trappistenklooster Onze Lieve Vrouw van Koningshoeven onder de rook van Tilburg, met de titel 'Wake up BBQ'.

"Het is pas de tweede keer dat we dit organiseren", zegt franciscaan en medeorganisator Hans van Bommel. "Vorig jaar zijn we ermee begonnen in het kader van het Jaar van het Godgewijde Leven; omdat het een succes was, wilden we het dit jaar weer doen. We willen het jonge mensen makkelijker maken verschillende religieuze ordes en congregaties te ontmoeten." Broeder Van Bommel maakt zelf deel uit van de gemeenschap van minderbroeders franciscanen in Megen en is werkzaam als diaken in de parochie van het nabijgelegen Veghel. Op de bijeenkomst vandaag lopen opvallend veel jonge

franciscanen rond. "We hebben de laatste jaren de wind mee", zegt broeder Van Bommel met een tevreden glimlach, verwijzend naar de aandacht voor Sint Franciscus en zijn spiritualiteit, mede door toedoen van de huidige paus.

De dag in Koningshoeven begint met de viering van de eucharistie samen met de paters en broeders van de indrukwekkende abdij. Er volgen koffie en een broodje, en dan komen we aan het inhoudelijke gedeelte van de dag. In het kader van het Jaar van de Barmhartigheid heeft de KNR drie religieuzen gevraagd kort in te gaan op de vraag wat voor hen 'barmhartigheid' eigenlijk betekent, waarbij ieder zijn eigen invalshoek heeft. Pater René Dinklo OP gaat met name in op de noodzaak van barmhartigheid binnen de gemeenschap en noemt daarbij ook de uitdagingen van de generatiekloof waarmee veel gemeenschappen te maken krijgen. Broeder Thomas Quartier, novice bij de benedictijnen in Doetichem, spreekt over de wereldbetrokkenheid van de contemplatieve monnik. "Barmhartigheid betekent niet alleen in actie komen door de straat op te gaan", zegt

Foto's: Fr. Luciano Henrique OCD

hij, "maar ook ruimte creëren waar God spreken kan." Schrijfster dezes mag onder andere spreken vanuit de ervaring van haar congregatie in Aleppo, Syrië, maar ook over het bijzondere effect van de Heilige Deur in Heiloo. Er is uitgebreid ruimte om vragen te stellen en om met elkaar in gesprek te gaan. In het publiek zitten veel religieuzen, en ook inderdaad een aantal zoekers. Men spreekt van twintig, maar navraag leert dat velen van hen wel degelijk al een bepaalde richting in het religieuze leven gekozen hebben, zoals een postulante van de dominicanen, postulant van de franciscanen, een novice van de jezuïeten, om er een paar te noemen.

Een handvol aanwezigen is daadwerkelijk nog zoekende naar een richting in het religieuze leven. Allemaal geven ze er blijk van zich breed te willen oriënteren, en daar is deze Wake Up-barbecue een goede hulp bij. Een paar van hen weten al zeker dat ze een roeping hebben tot het religieuze leven, maar twijfelen nog over het 'waar'. Er zijn er ook die al de weg van het (diocesaan) priesterschap zijn ingeslagen, maar ook de optie van het religieuze leven nog niet uit willen sluiten. Op welk punt van hun proces van onderscheiding ze ook staan, ze zijn blij dat ze hier even met (relatief) jonge mensen kunnen spreken die in dezelfde situatie verkeren, want in de eigen omgeving is er soms onbegrip over de weg die ze zouden

willen inslaan. Gelukkig zijn er ook die steun vinden in de parochie of in één van de nieuwe lekenbewegingen.

Het kunnen delen van het zoekproces met anderen blijkt van grote waarde hier, maar natuurlijk ook de kennismaking met de religieuzen. Door de leeftijdslimiet die voor deze bijeenkomst is gesteld – maximaal 40 jaar voor de zoekers en 45 jaar voor de religieuzen – gaat het vooral om kennismaking met relatief jongere religieuzen. Opvallend is dat meerdere congregaties met jonge roepingen niet aanwezig zijn op deze dag; wellicht hebben zij al op een andere manier contact met jongeren die hun weg zoeken in het religieuze leven. De kennismaking nu heeft dus zijn beperkingen, maar dat doet niets af aan het geanimeerd samenzijn aan het eind van de middag, onder de geurige rook van de barbecue, met een knapperig worstje op het bord en desgewenst een trappistenbiertje in de hand.

Is er met deze tweede Wake Up BBQ een traditie geboren? Broeder Van Bommel denkt van wel: "Het is net als vorig jaar een succes, dus we gaan kijken waar we het volgend jaar kunnen doen." <

Zr. Iuxta Crucem ssvm

Een aantal jonge religieuzen beantwoorden vragen, rechts Broeder Van Bommel

Een nieuwe marktplaats, ook voor christenen

In deze rubriek besteedt internetpastor Nikolaas Sintobin sj aandacht aan geloof, kerk en internet.

Internet bestaat een kwarteeuw. In razendsnel tempo heeft het zich ontwikkeld van een gadget tot een nieuwe, alomtegenwoordige dimensie van de menselijke ervaring. Als een nieuw continent, verbonden met elk van de andere continenten. In snel toenemende mate worden de meest uiteenlopende aspecten van het menselijk leven beïnvloed door internet. Dit geldt voor de economie, de communicatie, het onderwijs, de cultuur, de vrijetijdsbesteding, het relationele leven, enzovoort. Ook de zoektocht naar God en de religieuze ervaring in de meest brede zin van het woord.

De digitale omgeving is de nieuwe publieke marktplaats geworden. Meer dan negentig procent van de Nederlanders, senioren inclusief, vertoef dagelijks in deze publieke ruimte. Als nieuwe marktplaats is internet voor ons christenen zowel een buitenkans als een uitdaging.

In de afgelopen veertigdagentijd boden we op onze website www.ignatiaans-bidden.org een digitale vastenretraite aan. Negenduizend mensen hadden zich aangemeld en ontvingen dagelijks een e-mail. Aan het einde mailde een deelneemster de volgende laconieke vaststelling: "Ik heb een mooie Bijbel die ik enkele keren per jaar uit de

boekenkast haal. Mijn mailbox open ik elke dag!" Wat geldt voor deze dame, geldt nog meer voor de gemiddelde Nederlander. In zijn gewone leven stapt die zelden of nooit een kerk binnen, laat staan dat hij een religieus boek zou lezen. Een van de weinige plaatsen waar hij of zij vandaag kans heeft iets onder ogen te krijgen dat te maken heeft met het christelijk geloof, is internet. Meer in het bijzonder de social media. De meeste surfers hebben onder hun vrienden of volgers wel één iemand die af en toe iets deelt over christelijk geloof op Facebook of Twitter. Het feit dat paus Franciscus behoort tot de mensen die wereldwijd het meest op internet worden geciteerd, versterkt deze kans.

Dit gegeven is ook een uitdaging. Als het waar is dat internet zo'n belangrijke plaats inneemt in onze mensenwereld, dan dienen christenen het als een prioriteit te beschouwen om daar – meer – aanwezig te zijn. Anders gezegd: de digitale ruimte als omgeving vraagt om nieuwe vormen van evangelisatie, aangepast aan de eigen wetmatigheden en mogelijkheden van het wereldwijde web. <

Nikolaas Sintobin sj – Internetpastor en verantwoordelijk voor www.biddenonderweg.org, www.gewijderuimte.org, www.inalldingen.org en www.verderkijken.org

Zomeractiviteiten

Zaterdag 6 augustus Eerste Zaterdagbedevaart

11.30 uur: Rozenkransgebed; 12.00 uur: H. Eucharistie;
14.15 uur: stille aanbidding; 15.00 uur: Lof

Maandag 15 augustus HOOGFEEST MARIA TEN HEMEL OPNEMING

11.30 uur: Rozenkransgebed; 12.00 uur: H. Eucharistie met koor Ubi Caritas; 14.15 uur: stille aanbidding; 14.45 uur: Lof

Maandag 22 augustus Gedachtenis Maria Koningin

12.00 uur: H. Eucharistie (Genadekapel), aansluitend Mariakoffie in het Oesdom

Zaterdag 3 september Eerste Zaterdagbedevaart

11.30 uur: Rozenkransgebed; 12.00 uur: H. Eucharistie;
14.15 uur: stille aanbidding; 15.00 uur: lof

Donderdag 8 september Gedachtenis Maria Geboorte

12.00 uur H. Eucharistie (Genadekapel), aansluitend Mariakoffie in het Oesdom

Maandag 12 september Gedachtenis Naam van Maria

12.00 uur: H. Eucharistie (Genadekapel), aansluitend Mariakoffie in het Oesdom

Donderdag 15 september Gedachtenis O.L.V. van Smarten

12.00 uur: H. Eucharistie (Genadekapel), aansluitend Mariakoffie in het Oesdom

Sacrament van boete & verzoening

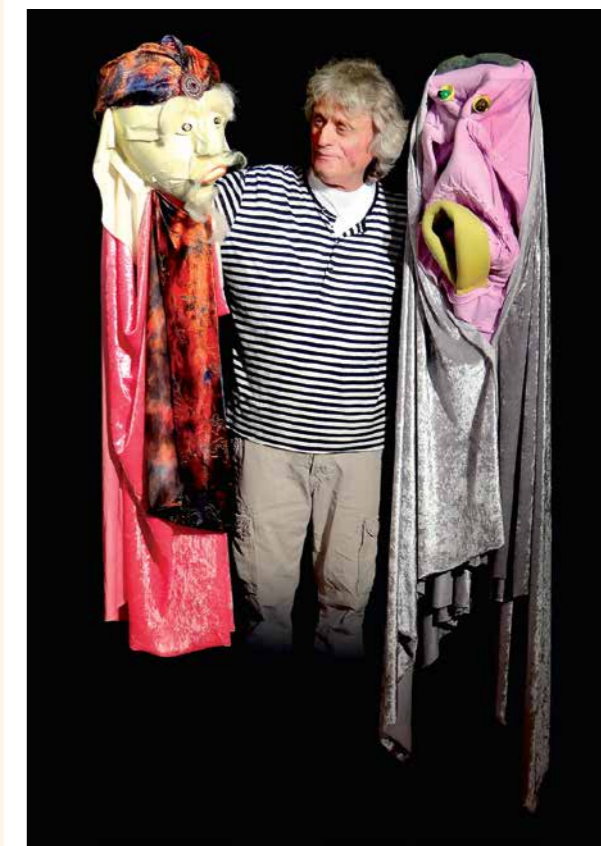
Iedere dag is op de bedevaartplaats de Deur van de Goddelijke Barmhartigheid geopend van 13.00-14.30 uur en is een priester aanwezig voor een (biecht)gesprek.

Tijdens de Eerste Zaterdagbedevaarten is er een inleiding op het sacrament van de biecht en tevens biechtgelegenheid.

Runxputlezing over Titus Brandsma

Zondag 4 september 14.00 uur

Peter Vermaat verzorgt de Runxputlezing over het leven en denken van Titus Brandsma. Titus Brandsma is een Friese mysticus, karmeliet en hoogleraar, journalist en verzetsman. Over hem schreef Godfried Bomans: "Hij was de enige mysticus in Europa, die een algemeen spoorabonnement bezat en in een treincoupé is zalig geworden." Op 26 juli 1942 is Titus Brandsma in Dachau gestorven. Getuigen die hem in gevangenissen en concentratiekampen hebben meegemaakt, zijn diep onder de indruk van de wijze waarop hij het lijden heeft gedragen en welke rol God en Christus daarin voor hem hebben gespeeld. In zijn lezing zal Peter Vermaat aan de hand van een aantal gedichten ingaan op het leven en het werk van Titus Brandsma en op zijn betekenis voor onze tijd. Peter Vermaat is dichter-verteller, poppenspeler-theatermaker en theoloog.

Peter Vermaat

In de voorjaarsnummers van parochiebladen veel aandacht voor de Communieprojecten en de vieringen waarbij de kinderen van de parochie voor het eerst de Heilige Communie ontvingen. Zo ook voor het Vormsel. En steeds meer parochies hebben er foto's bij. In diverse bladen ook aandacht voor de Koninklijke lintjesregen. Tientallen vrijwilligers in ons bisdom ontvingen er een. De parochieorganisatie kan niet zonder de vrijwilligers. Wat viel ons verder op? Een greep uit de tientallen parochiebladen die met enige regelmaat verschijnen en door tienduizenden gelezen worden.

- ▶ groter en breder. Paus Franciscus doet zijn naam eer aan. (...) Water en lucht, vuur en aarde, planten en dieren vroegen aandacht. Geprezen zijt Gij om al die dingen, die U gemaakt heeft." En in het openingsartikel staat: "We kunnen ons koopgedrag veranderen: soberheid betrachten bij het doen van aankopen; energie besparen waar het mogelijk is." En: "Kunnen parochiebesturen hier ook een bijdrage aan leveren? (...) Kunnen we energie besparen? (...) Kunnen we ook energie opwekken? (...) Ook wij hebben een voorbeeldfunctie voor onze kinderen, kleinkinderen en onze medebewoners van ons Huis, deze Moeder Aarde." Een goede wijze om zo een discussie in de geloofsgemeenschap te starten.

Over Franciscus gesproken... De samenwerkende parochies van **Driehuis, Haarlem-Noord, Santpoort, Velsbroek** en **IJmuiden**, samen de Franciscusparochie i.o., gaan hun krachten ook bundelen op het gebied van de parochiële communicatie: een gezamenlijk parochieblad. De afgelopen maanden hebben de redacties van de verschillende bladen effectief en succesvol om de tafel gezeten om de overeenkomsten en de verschillen in kaart te brengen en vooral om de route uit te stippelen die nodig is om tot één blad te komen. Het eerste nummer komt uit op 1 juli 2016. Een nieuw blad met een nieuwe opmaak, in kleur, niet meer gestencild maar gedrukt, voortaan met foto's, aldus de aankondiging. Ook wij bij **SamenKerk** kijken uit naar het nieuwe **Franciscus Magazine!** Ook in **Bennebroek, Heemstede** en **Vogelzang** wordt gewerkt aan een nieuw, gezamenlijk blad: het **Klaverblad**. "We hopen en verwachten met een nieuwe manier van redactievoeren en productie in 'eigen beheer' en met herkenbare bijdragen vanuit alle Klaverblad-windstreken de lezer met deze nieuwe periodiek maandelijks veel leesplezier te kunnen verschaffen." Aldus de redactie van **Twelvik**.

In **Bronwater** (het parochieblad van **Hoorn, Ooster- en Westerblokker, Risdam, Westwoud** en **Zwaag**) het bericht dat Mark Heerink door de Burgemeester van Hoorn is benoemd tot stadsorganist. De stad Hoorn kent meerdere historische orgels, zoals een Bätz & Co-orgel uit 1869 (Oosterkerk), een Maarschalkerweerd-orgel uit 1883 (Koepelkerk), een Knipscheer-orgel uit 1865 in het Foreestenhuis enz. We feliciteren Mark Heerink met deze uitverkiezing. Hij is naast organist in de Koepelkerk in Hoorn ook medewerker van ons bisdom.

In **Uitgeest** wordt het Adema-orgel gerestaureerd. Dat betekent dat extra fondsen moeten worden ingezameld. In **PUC** ('parochie Uitgeest contact' betekent dat – red.) worden werkgroepen opgeroepen mee te doen aan de lokale Rabo-fietstocht. Ook zat er bij deze editie een flyer over de kermis- en vakantiecollecte 2016: "Nog een maandje en de kermisfestiviteiten barsten weer los in Uitgeest en tegen die tijd staan vele blikken gericht op een welverdiende vakantieperiode. Ook dit jaar collecteert het parochiebestuur en vraag u traditiegetrouw om in deze periode ook te denken aan een extra financiële ondersteuning voor de parochieactiviteiten." Wat ze bedoelen is dus: één deuntje minder, rondje minder in de draaimolen en één drankje minder op een terrasje voor wat meer geluid uit het orgel. Goeie oproep zo vlak voor de vakantie en kermis!

Een jaar na dato is de encycliek *Laudato si'* van Paus Franciscus (zie **SamenKerk** nr. 6, juli-augustus 2015) nog steeds actueel. **Saamhorig**, het parochieblad van **Amsterdam-Oost, -Watergraafmeer, -Zuidoost, Diemen** en **Duivendrecht**, besteedt er volop aandacht aan: hoe groen is uw kerk? Pastor Leo Nederstigt schrijft: "Hoe ga je om met energie, met water en lucht, met voedsel en grond, met dieren en planten? De schepping bestaat niet enkel uit mensen. De schepping is veel

In **Kerkmare** van de parochie St. Bonifatius, **Almere**, wordt een hele pagina besteed aan de verhuizing. En op de voorzijde een prachtige foto van de verhuizers. Het Maartenshuis is verkocht en wordt na dertig jaar verlaten. Er is veel weggegooid maar nog meer wordt verhuisd. Eerst tijdelijk naar een adres waar de parochie bedrijfsruimte heeft gehuurd voor de administratie, het kantoor van de pastores en voor de vergaderingen. Het adres van de parochie verhuist ook, naar een postbusnummer. En zelfs pastoor Sandor Koppers is aan het verhuizen, want ook de dienstwoning is verkocht. Er is een nieuwe woning aangekocht, op fietsafstand van de nieuwe kerk. Want dat is het doel: de nieuwe kerk van en voor Almere! Sterkte, mensen daar, met verhuizen, opruimen en inrichten.

Een bladzijde verder een heel leuk artikel over een 'Dienst onder leiding van jonge parochianen'. Op zaterdag 7 mei waren de parochianen door hen uitgenodigd in Café De Hemel met statafels, een ober, karaoke en de levensverhalen van mensen die in een café worden verteld. Verhalen over verwachtingen en teleurstellingen, over bijzondere ontmoetingen en hoe je omgaat met het leven. In de viering kwam naar voren dat God niet hoog in de hemel is, maar dat Hij altijd dichtbij is. "En het mooiste is dat wij Hem daarbij kunnen helpen, alleen al door er te zijn voor elkaar...". En dat allemaal verzorgd door de jongeren. Op de foto bij het artikel een logo van een biermerk met de woorden 'collecte'. Dat element van een kerkdienst was gewoon gebleven. Maar goed, in een café moet ook gewoon betaald worden.

Ontmoetingsdag nieuwe katholieken

Nieuwe katholieken, mensen die recent zijn opgenomen in de katholieke kerk, zijn van harte uitgenodigd op de ontmoetingsdag voor nieuwe katholieken op zaterdag 15 oktober in Heiloo. De dag is bedoeld voor mensen die kort geleden zijn opgenomen in de katholieke kerk, maar ook zij die wat langer geleden zijn opgenomen in de katholieke kerk en/of degenen die eerder deze dag bezochten, zijn van harte welkom. Er zal een bijzonder getuigenis gegeven worden door Roy Peters, na rebellie en misdaad gekomen tot geloof. Mede aan hem is dit jaar een uitzending van KRO Kruispunt: "Baas en boef" gewijd. De dag is van 9.45 tot 16.00 uur. Er is kinderopvang aanwezig en partners zijn welkom. Opgave en meer info via Lisette van Aken, dienst geloofsopbouw, Lvanaken@bisdomhaarlem-amsterdam.nl, 023-5112683.

Casa Carmeli geopend

Begin juli gaan de nieuwe bewoners van zorghotel Casa Carmeli hun appartementen bewonen en op 15 augustus zal hulpbisschop Jan Hendriks het complex inzegenen. De zusters Karmelietessen van Casa Carmeli bieden meerdere (twee- en driekamer) huurappartementen aan op hun prachtige landgoed in Vogelenzang. Een uitgelezen kans om in een mooie en rustige omgeving, in een katholieke sfeer te wonen. Info: 023-5848441, www.carmeldcj.nl/zorghotel

Samen naar Kevelaer

Eind juni maakten ruim 80 pelgrims uit de omgeving van Haarlem, Amsterdam, Volendam en West-Friesland een gezamenlijke bedevaart naar O.L.V. van Kevelaer. Hulpbisschop Jan Hendriks vierde er een pontificale hoogmis. Het waren intense dagen vol geloof, goede preken over Gods Barmhartigheid en Maria's troost en dagen van gezelligheid op de terrasjes en bij de onderlinge gesprekken. Op 10 december wordt een dagtocht georganiseerd naar de Adventmarkt van Kevelaer.

Eerste diocesane internationale viering Bisdom Haarlem-Amsterdam

Bijna zeshonderd mensen uit verschillende migrantengemeenschappen waren op zaterdag 18 juni bij de eerste gezamenlijke internationale viering in ons bisdom. Hulpbisschop J. Hendriks als hoofdcelebrant werd geassisteerd door zeker 15 priesters uit de gemeenschappen. In de viering klonken vele talen: van Pools en Spaans tot Oegandees, Engels en Indonesisch. Vele koren zetten de viering muzikaal en vocaal prachtig luister bij.

Maar vooral werd het een warme ontmoeting in gezamenlijk geloof. Er stonden voor de middag diverse optredens gepland, maar het programma is spontaan omgegooid naar één groot feest van verbondenheid. Koren en dansgroepen van twee of drie gemeenschappen begeleidden elkaar in een ter plekke bedacht optreden. Het was geweldig!

Activiteitenkalender Jaar van de Barmhartigheid

Werken van Barmhartigheid – Rijksmuseum

Theo Breukel geeft elke donderdag rondleidingen bij de Werken van Barmhartigheid in het vernieuwde Rijksmuseum. Om 10.30 uur verzamelen bij de ingang, na de draaideur. Info: th.breukel@upcm.nl

Samen naar Brielle

Vanuit Noord-Holland kunt u mee naar de Nationale bedevaart in Brielle op 9 juli om de HH. Martelaren van Gorcum te gedenken. Er zijn diverse opstapplaatsen. Info: Chris Vermolen, 075-6164321, chr.vermolen@hotmail.com

Thuisblijversprogramma WJD

Voor wie niet mee naar Krakau kan naar de Wereldjongerendagen maar wel wil meevieren, is er een thuisblijverprogramma in Delft van 29 t/m 31 juli. Info: www.bisdomrotterdam.nl/wjd

Celebrate

Van 7 t/m 13 augustus bent u van harte welkom bij de vakantie-conferentie Celebrate in Stadskanaal. Een weekje vakantie voor het hele gezin, met als extra een bruisend programma om God te ontmoeten en beter te leren kennen. Info: www.kcv-net.nl/vakantieconferentie-celebrate

Maria, een uitdaging

Stille retraite van 19 t/m 21 augustus met inleidingen en vieringen bij de Foyer de Charité in het 'witte stadje' Thorn in Limburg om even uit de sleur van alle dag te stappen en op adem te komen. Info: (0475) 56 27 70, www.foyer-thorn.nl

Christelijk Sociaal Congres 2016

Congres om te markeren dat 125 jaar geleden Abraham Kuiper het eerste Christelijk Sociaal Congres organiseerde en dat de encycliek Rerum Novarum werd gepubliceerd. Van 31 augustus t/m 2 september in Utrecht. Info: www.stichting-csc.nl/agenda/christelijk-sociaal-congres-2016

Van start tot finish

Mary Dudink en Pals Brust hebben hun fietsreis naar Santiago de Compostella verbonden aan een bijzonder doel: stichting START. Dit staat voor Saint Thomas Academy for Research and Training, een school in de Indiase staat Kerala opgestart door George Paimpillil, een priester uit India, werkzaam als pastoor in het bisdom Haarlem-Amsterdam. Op de school krijgen katholieke jongens en meisjes van 17 tot 21 jaar een afrondende middelbare-schoolopleiding zodat ze gemakkelijker toegang krijgen tot universiteiten in India en daarbuiten. De ouders kunnen het schoolgeld vaak niet opbrengen; START springt bij. De school telt nu ongeveer honderd leerlingen met een eigen schoolgebouw. Om de 'finish' te halen, moet er nog een hostel voor meisjes gebouwd worden. Deze is in aanbouw, maar door gebrek aan geld is die bouw inmiddels gestopt. Via de sponsortocht van Mary en Pals hoopt men de eindstreep te halen. Sponsoring is mogelijk vanaf 1 eurocent per kilometer. Als zij de volledige reis voltooiën (de afstand is circa 2.700 km), zal dit ongeveer € 27 opleveren. Meer mag natuurlijk ook, giften zijn welkom! U kunt uw bijdrage overmaken naar Sint Thomastichting, Driehuis, NL22 ABNA 0477 6873 34. Meer informatie via diaken Ton Hekkenberg 06-55627670, e-mail: info@franciscusparochie.net

Zoek uw activiteit!

De site rkactiviteiten.nl is inmiddels 12½ jaar de verzamelplek op internet voor een grote diversiteit aan katholieke activiteiten in Nederland en een beetje Vlaanderen. Je kunt eenvoudig zoeken naar retraites, lezingen, bedevaarten, vieringen, (jongeren)reizen en cursussen. En nog veel meer. Wim Koopman, oprichter en beheerder van de site: "Organisaties, in de breedste zin van het woord, kunnen zelf hun activiteiten toevoegen of de aankondigingen opsturen en op deze manier bekendheid geven aan hun activiteiten. De agenda is ook makkelijk te integreren in een eigen site van een parochie of organisatie zoals op de website van het bisdom." Info: www.rkactiviteiten.nl

DENK JE EROVER PRIESTER TE WORDEN?

Kijk eens op www.tiltenberg.org of kom langs in Heiloo!

Grootseminarie St. Willibrord
Hoogeweg 65
1851 PJ Heiloo
telnr. : 072 505 1288
www.tiltenberg.org

Wilt u de priesteropleiding steunen?
Uw gift is zeer welkom op rek.nr.
NL64 INGB 000 000 5464
t.n.v. Het Grootseminarie

**UITVAARTVERZORGING
A. DE JONG**

sinds 1966 een vertrouwd gezicht voor een uitvaart vanuit het bisdom

persoonlijke begeleiding vanuit een familiebedrijf

Alle persoonlijke en rituele wensen zijn mogelijk

voor vrijblijvende inlichtingen: tel.: (020) 676 13 37
Cliostraat 42, 1077 KJ Amsterdam, dejong@uitvaart.nl
www.uitvaartcentrum.amsterdam

Ook adverteren in SamenKerk?

Neem dan contact op met
Borgerpark Media
T. 0475 - 711362

Monumentenwacht Noord-Holland

Bouwkundige inspecties en adviezen aan particulieren, ondernemingen, stichtingen en overheden over monumentale gebouwen in Noord-Holland

- Beoordeling van offertes en prijsopgaven
- Bereikbaarheids- en veiligheidsplannen

info@monumentenwachtnoordholland.nl
www.monumentenwachtnoordholland.nl

T: 075 6474588
F: 075 6474593
Veerdijk 32, 1531 MS Wormer
Postbus 79, 1520 AB Wormerveer

Bouwadvies Groot Holland

Zelfstandig onderdeel van de Monumentenwacht Noord-Holland. Wij zijn gespecialiseerd in:

- Aan- en verkoopkeuringen
- Meerjaren onderhoudsplannen
- Adviezen over vergunningen en subsidies
- Kostenramingen en begrotingen
- Begeleiding, toezicht en opleveringskeuringen
- Bestekken en werkomschrijvingen

T: 075 6474586 F: 075 6474593
info@bouwadviesgroot Holland.nl

Veerdijk 32, 1531 MS Wormer
Postbus 379, 1520 AJ Wormerveer

Proost... een abdijbier

Naast de grote brouwerijen in ons land, is er een groeiend aantal kleine hobbybierbrouwers. Maar 't beste bier komt natuurlijk... jawel, uit een klooster of abdij! Met dit gidsje in de hand, geschreven door bierkenners, redactieleden van het blad *Bier!*, kun je een hele leuke reis maken langs al die abdijbieren. Niet alleen in Nederland, maar vooral ook in België. Met goede beschrijvingen van de abdijen en kloosters, maar ook van de kloosterorden. Bier brouwen is al eeuwenoud, van ver vóór onze jaartelling. De oudste beschrijving van kloosterbier is uit 820 uit Zwitserland; en in de loop van de tijd werd in alle kloosters en abdijen bier gebrouwen. Het abdijbier *Sancti Adelberti* van de Egmondse Abdij wordt in Amsterdam gebrouwen en is Egmond verkrijgbaar. Proost!

Reis langs abdijbieren in Nederland en België en hun abdijen | Frank Stoute, Fedor Vogel | ISBN 9789089721181 | Berne Media | € 17,90

Nederlandse kathedralen en basilieken

Zeker op vakantie doen we het: even een kerk in om er een kaarsje op te steken, of om het gebouw te bezichtigen, de architectuur en de kunstschaten. Dit handige gidsje geeft een uitstekende en uitgebreide beschrijving van alle zeven kathedralen en vijftintig basilieken in Nederland. Ook beschrijft het wat een kathedraal is en wat een basiliek. Altijd goed om te weten. Onze kerkengek, plebaan Hein-Jan van Ogtrop, beveelt in een voorwoord het boekje van harte aan. Van ons bisdom vindt u er de kathedraal St. Bavo (Haarlem), de basiliek van St. Jan de Doper (Laren) en St. Nicolaas (Amsterdam) beschreven.

Alle kathedralen en basilieken van Nederland | Hugo Kolstee | ISBN 9789089721167 | De Vrije Uitgevers | € 22,95

Met Toon Hermans bidden

Het woord 'nieuw' in de titel van dit boek, 'Nieuw gebedenboek', is natuurlijk humor, die fijne humor die we allemaal kennen van de grote Toon Hermans. Het boek is uitgekomen vanwege het gedenkjaraar 2016 (Toon is dit jaar 100 jaar geleden geboren; hij overleed in 2000). Op iedere bladzijde een prachtige gedachte, een eigen gebed of spirituele tekst, samengesteld uit de diverse boeken die Toon bij leven heeft gepubliceerd. We kennen allemaal zijn carnavalsliederen ('Mien, waar is mijn feestneus') of conferences ('Snieklaas, ... ik mag 'm niet die man, die schijnheilige') maar Toon was meer. Dit gebedenboek laat die andere kant van Hermans zien. Een mooi boek als inspiratie: bijvoorbeeld bij 't begin van de dag of van een vergadering in een parochie.

Nieuw gebedenboek. Zijn mooiste spirituele teksten | Toon Hermans | ISBN 9789089721167 | Uitgeverij Lannoo | € 19,90

Alles wat me dierbaar is

In katholiek Nederland is Leo Fijen geen onbekende. Jarenlang het gezicht van RKK-televisie (zie *SamenKerk* 2015 nr. 10), auteur van enkele boeken over kloosters en spiritualiteit en nu ook van een rubriek in *SamenKerk* (zie pag. 26). Bij het afscheid van de KRO (Fijen wordt directeur bij een uitgeverij) heeft hij vele van zijn columns uit het KRO Magazine gebundeld in dit boek. Voor de liefhebbers is dit boek eentje om aan te schaffen. Ook voor degenen die interesse hebben in wat Fijen te delen heeft met ons: alles wat hem dierbaar is.

Alles wat me dierbaar is. Verhalen over begin en einde van het leven | Leo Fijen | ISBN 9789025905187 | www.uitgeverijtenhave.nl | € 14,99

Priesterwijding

Op zaterdag 21 mei zijn Jan-Jaap van Peperstraten en Mariusz Momot door Mgr. Punt tot priester gewijd. Een vijftigtal priesters en diakens waren aanwezig om de nieuw gewijden te begroeten en hen als priester aan het altaar te zien staan om het heilig Misoffer op te dragen.

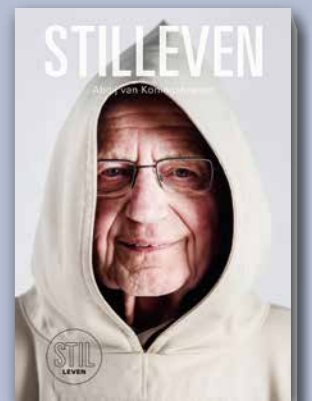
De nieuwe priesters, ook wel 'neomisten' genoemd, bevelen we van harte aan in uw gebed.

Tot stilte komen met kloosterglossy 'Stilleven'

'Deo vacare' is het motto van de benedictijner abdij in Egmond. Tijd vrij maken voor God, betekent het. En inderdaad, dit klooster biedt volop gelegenheid om tot God te komen. Absoluut een bezoekje waard, maar dat terzijde. 'Stilleven' is tot motto gekozen door de trapistenabdij van Koningshoeven in Tilburg. En dat is ook de titel van een door hen uitgegeven (eenmalig) magazine, een echte 'kloosterglossy' met teksten van Jan-Willem Wits en foto's van Peter Boer. U bladert zo door de abdij en het kloosterleven aldaar. Mooie interviews, prachtige foto's, interessante artikelen en zelfs kloosterrecepten. Echt een prachtig magazine om iemand (of jezelf) cadeau te doen, op de koffietafel te leggen, om af en toe op te pakken en door te bladeren en te lezen. Van de eerste tot de laatste pagina. En die laatste pagina is uiteraard een advertentie, voor hun eigen 'La Trappe' trappistenbier wel te verstaan!

Stilleven | Abdij Koningshoeven | € 14,95 | Verkrijgbaar via: www.kloosterwinkelonline.nl

Geboekt

WJD 2016

Het aftellen is begonnen!

DARE2 SHARE!

Op 20 juli vertrekken we met 122 jongeren naar Polen voor de Wereldjongerendagen. Het voorprogramma vindt plaats in Praag. Daar verblijven we op een universiteitscampus en leren wij de Gemeenschap van Sant'Egidio kennen. Tijdens de WJD kun je onze reis op diverse manieren volgen:

Volg de WJD thuis!

Jongbisdom Haarlem-Amsterdam zal iedere dag een **fotoverslag** lanceren. Daarnaast worden er een aantal **video-items** van de reis gemaakt. De foto- en videoverslagen zullen verschijnen op www.jongekerk.nl en www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl en op onze Facebookpagina.

www.jongekerk.nl

WJD op Facebook en Youtube:

www.facebook.com/jongbisdomHa

www.facebook.com/jongkatholiek

www.youtube.com/user/JongKatholiek12

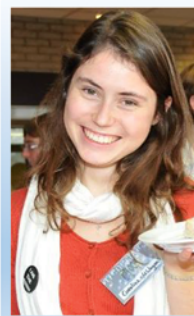

Onze 'WJD-vlogger' Caroline van der Wegen!

Tijdens deze WJD zal Caroline persoonlijk verslag uitbrengen van onze reis 'Dare2share!' Volg Caroline via:

www.wjd.nl, via onze Facebookpagina en die van Jong Katholiek.

Carolien houdt jou op De hoogte van wat er tijdens de WJD gebeurt en zie hoe zij het persoonlijk beleeft.

De belangrijkste internationale website tijdens de WJD is:

www.krakau2016.com/en

VAN
ALLE
KANTEN

WJD@home

Kun je vanwege je leeftijd of om andere redenen niet mee naar de WJD? Speciaal voor jou is er een thuisblijversprogramma! Het programma is voor jongeren van 14 t/m 35 jaar en vindt tijdens het slotweekend van de WJD in Delft plaats. Het doel is om de sfeer van de WJD in Nederland te beleven.

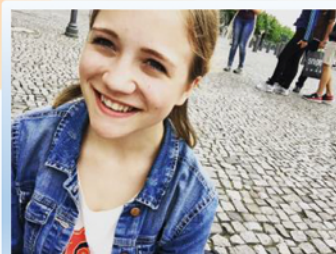
Meer info:

www.bisdomrotterdam.nl/WJD

Prijs: € 50,- incl. overnachtingen en maaltijden.

Aanmelden o.v.v. naam, adres en geboortedatum via pastoraledienstverlening@bisdomrotterdam.nl.

Voor vragen kun je ook met ons contact opnemen via info@jongbisdomhaarlem.nl of per telefoon via 023-5112637.

Vraag het aan een WJD'er!

Eva: Wat gaat er absoluut in je koffer mee? Naast mijn matje en slaagzak neem ik mijn YouCat mee! Deze jongerencatechismus is namelijk erg handig om af en toe antwoorden in op te zoeken.

WJD - weetje!

Op dit altaar vindt de openingsviering en het welkom van de Paus plaats.

HA!

JONG BISDOM
HAARLEM-
AMSTERDAM